

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ**

**DIPLOMOVÁ
PRÁCE**

2018

SOŇA

MAISTRYSZINOVÁ

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Fanatismus v náboženství jako potenciální riziko terorismu

Fanaticism in Religion as a Potential Terrorist Risk

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: PhDr. Roman Míčka, Th.D., Ph.D.

Soňa Maistryszinová

Kladno, červenec 2018

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2016/2017

Z a d á n í d i p l o m o v é p r á c e

Student: **Bc. Soňa Maistryštinová**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Fanatismus v náboženství jako potenciální riziko terorismu**
Téma anglicky: Fanaticism in Religion as a Potential Terrorist Risk

Zásady pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude určit v náboženských systémech rizikové prvky podněcující ke vzniku radikálních ideologických konceptů a legitimizujících teroristické aktivity. V teoretické části budou vymezeny pojmy, uveden přehled nejzávažnějších teroristických činů a hodnocení jejich motivace v kontextu náboženství. Ve výzkumné části budou prostřednictvím analýzy, komparace a zobecnění za využití poznatků relevantní literatury z oblasti sociologie, psychologie a religionistiky určeny rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, dále bude zhodnocena závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posouzeny trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti. Výsledkem práce bude zhodnocení možnosti vzniku nových radikálních skupin na základě rizikových prvků v početně nejsilnějších náboženských vyznáních a návrh preventivních opatření (např. informačních a výchovných aktivit, možných změn v legislativě, preventivních programů, přístupu státních orgánů apod.).

Seznam odborné literatury:

- [1] HOLE, Günter, Fanatismus: sklon k extrému a jeho psychologické kořeny, ed. 1., Praha: Portál, 1998, ISBN 80-7178-183-5
- [2] DEMJANČUKOVÁ, Dagmar, Dějiny a teorie náboženství, ed. 1., Plzeň: Západočeská univerzita, 1994, ISBN 80-7082-175-2
- [3] IBL, Petr, Globální terorismus, ed. 1., Praha: Vysoká škola Karlovy Vary, 2013, ISBN 978-80-87236-14-7
- [4] LINHART, Petr, ROUDNÝ, Radim, Ochrana obyvatelstva a terorismus: distanční opora, ed. 2., Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, ISBN 978-80-7395-252-5
- [5] MIKŠÍK, Oldřich, Hromadné psychické jevy: (psychologie hromadného chování), ed. 1., Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0930-4

Vedoucí: PhDr. Roman Míčka, Ph.D.

Zadání platné do: 20.08.2018

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 12.12.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Fanatismus v náboženství jako potenciální riziko terorismu vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Českých Budějovicích dne 15.08.2018

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu PhDr. Romanovi Míčkovi, Th.D., Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou náboženského fundamentalismu, fanatismu, dále pak rizikovými prvky podněcujícími ke vzniku radikálních ideologických konceptů legitimizujících teroristické aktivity. Dále je zde uveden přehled nejzávažnějších teroristických činů a hodnocení jejich motivace v kontextu náboženství. Součástí diplomové práce je přehled světových teroristických útoků v letech 2016-2018 pomocí chronologické databáze *Esri* a laboratoří *PeaceTech*. V práci je uveden výčet nejzávažnějších teroristických útoků spáchaných ve světě v letech 1970-2000, výčet byl zpracován za použití databáze *Global Terrorist Index*. Práce identifikuje rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, dále zhodnocuje závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posuzuje trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti. Analýzou a komparací závažných teroristických světových útoků bylo zjištěno, že většina závažných světových teroristických útoků od roku 2000 do současnosti byla spáchána radikálními islámskými skupinami. Práce dále řeší otázku identity, jejího hledání a případný vliv vztahu identity a radikalizace. Analyzuje proces radikalizace v tom smyslu, zda je vůbec možné se na radikalizaci předem připravit a případnou radikalizaci jedince či skupiny odhalit. Uvádí typologii útočníků – teroristů, složitý proces profilace případného teroristy. Poukazuje na jeden z trendů současnosti – sebevražedného atentátníka. Práce pro ilustraci uvádí také přehled teroristických útočníků - jednotlivců poslední doby a jejich motivaci útoku. Útočníci byli vybráni podle tabulky chronologických útoků databáze *Esri* a laboratoří *PeaceTech* v letech 2016-2018 (31. července 2018).

Klíčová slova

Náboženství; fanatismus; fundamentalismus; extremismus; radikalizace; terorismus; identita

Abstract

The diploma thesis deals with the issue of religious fundamentalism, fanaticism and risk elements instigating the creation of radical ideological concepts that make terrorist activities legitimate. In addition, it includes a summary of the most serious terrorist acts and assessment of their motivation in the religious context. The diploma thesis also contains a summary of global terrorist attacks committed between 2016 and 2018 using the chronological database *Esri* and laboratories of *PeaceTech*. The thesis also lists the most serious terrorist attacks committed in the world between 1970 and 2000; that list was prepared using the *Global Terrorist Index* database. The thesis identifies risk factors of origination of the religious fundamentalism as a motivation of terrorist activities, assesses the seriousness of religious radicalism and the attacks it inspires and evaluates the trends of future development of those indicators. It was discovered by analysing and comparing serious terrorist global attacks that the most serious global terrorist attacks from 2000 until now were committed by radical Islamic groups. The thesis handles an issue of the identity, searching for it and a potential influence of the relationship between the identity and radicalization. It analysis the process of radicalization and tries to determine whether or not it is possible to prepare for radicalization at all and reveal potential radicalization of an individual or a group. It specifies various types of attackers – terrorists and defines a complex process of profiling of a potential terrorist. It points out one of current trends – a suicidal assassin. For illustrative purposes, the work also includes a summary of terrorist attackers – individuals of recent times and their motivation for the attack. The attackers were chosen according to the table of chronological attacks of the *Esri* database and *PeaceTech* laboratories between 2016 and 2018 (as at 31 July 2018).

Keywords

Religions; fanaticism; fundamentalism; extremism; radicalization; terrorism; identity

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Současný stav	11
2.1	Vymezení pojmů.....	11
2.1.1	Náboženství	11
2.1.2	Náboženský extremismus (fundamentalismus).....	11
2.1.3	Fanatismus	15
2.1.4	Terorismus.....	16
2.2	Přehled nejzávažnějších teroristických útoků světa (od roku 1972)	18
2.2.1	Útoky před 11. zářím 2001	18
2.2.2	Útoky od 11. září 2001	20
3	Cíl práce a hypotézy	26
3.1	Stanovené hypotézy	27
4	Metodika	28
5	Výsledky.....	29
5.1	Války a teroristické akty posledních let	29
5.2	Vyhodnocení dat.....	36
5.3	Vyhodnocení cílů práce	68
5.4	Vyhodnocení hypotéz	69
6	Diskuze.....	74
7	Závěr	86
8	Seznam použitých zkratk.....	87
9	Seznam použité literatury.....	88
10	Seznam použitých obrázků	99
11	Seznam použitých tabulek.....	100

1 ÚVOD

V současnosti je náboženství a fanatismus s ním související velmi citlivé téma skloňované snad každý den v různých masmédiích, pro které je vděčným námětem. V naší době snad není osoba, která by toto téma neznala. Je pravdou, že zejména druhá polovina 20. století měla vliv na náboženské vnímání naší společnosti, která je svojí skladbou převážně ateistická. Avšak základy hlavních světových náboženství jsou obecně známy a vnímány jako běžné vzdělání i v naší společnosti. Bylo by mylné se domnívat, že náboženský fanatismus přináší pouze islám, najdeme ho ve všech náboženstvích včetně křesťanství, judaismu nebo buddhismu. Vzhledem k tomu, že ateismus je ve světě také rozšířený a z celkové populace České republiky v roce 2011 se nehlásí k žádnému náboženství 34,5 procent obyvatelstva (Český statistický úřad, 2016), je nutné brát v potaz ateismus také. Je důležité vnímat, že existuje fanatismus náboženský, ale také ateistický. V současnosti je nepochybně palčivým tématem společnosti islám, který je reálně vnímán jako hlavní příčina terorismu a teroristických útoků.

V teoretické části diplomové práce se budeme zabývat vymezením pojmů spojených s terorismem, náboženským fundamentalismem, fanatismem, náboženstvím a náboženskými systémy a rizikovými prvky podněcujícími ke vzniku radikálních ideologických konceptů a legitimizujících teroristické aktivity. Dále uvedeme přehled nejzávažnějších teroristických činů a hodnocení jejich motivace v kontextu náboženství.

Ve výzkumné části pak bude naším úkolem určit rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, dále bude zhodnocena závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posouzeny trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti.

Téma diplomové práce jsem si vybrala, protože problematika týkající se náboženského radikalismu je v současnosti aktuálním tématem, které přesahuje hranice států jak v Evropské unii, tak i v celosvětovém měřítku. Bylo by mylné se domnívat, že Česká republika bude výjimkou a vzhledem k současné politické situaci, kdy dochází k tlaku Evropské unie na přijímání migrantů z důvodu velké migrační vlny, je nasnadě, že Česká republika pravděpodobně nebude ušetřena případných teroristických útoků ze strany náboženských fanatiků, kteří se radikalizují právě v Evropě nebo využili migrační vlny a s daným záměrem do Evropy již přišli.

2 SOUČASNÝ STAV

2.1 Vymezení pojmů

2.1.1 Náboženství

„Člověk může postrádat hudební sluch v oblasti náboženství, podobně jako ho může zanechávat chladným krása hudby. Lidé, kteří zjišťují, že jim úplně chybí schopnost zajímat se o otázku, zda Bůh existuje, nemají právo pohrdat lidmi, kteří v existenci Boha vášnivě věří, nebo lidmi, kteří jeho existenci stejně vášnivě popírají.“ (Rorty, Vattimo, Zabala, 2007)

Věcná a konkrétní definice pojmu náboženství neexistuje a definice pojmu je více než obtížná. (Bowie, 2008)

2.1.2 Náboženský extremismus (fundamentalismus)

Slovo fundamentalismus pochází ze Spojených států Amerických z počátku 20. století. Označovalo hnutí, které v protestantských církvích USA očekávalo brzký příchod Kristovy tisícileté říše. Přívržence charakterizoval odpor k tehdejší moderně, zavrhovali biblickou kritiku a teorii evoluce. Dále zosobňovali nekompromisní postoj k doslovnému chápání Bible, ten vyjádřili vydáním dvanácti brožur (1909-1915) pod názvem „The Fundamentals“. Jako obhájci těchto tezí se označili za fundamentalisty. (Kropáček, 1996)

Bötticher a Mareš uvádějí, že náboženský extremismus (fundamentalismus) používá a zneužívá náboženství k prosazování svých vlastních zájmů vedoucích k zásadní nesnášenlivosti vůči osobám jiného vyznání nebo k výraznému omezení práv a důstojnosti osob stejného náboženského směru či přesvědčení. Toto se děje, aby bylo udrženo teokratické zřízení daných skupin. Lze ho najít jak ve vymezených proudech hlavních náboženství, tak i v různých menších organizacích sekt či kultů. Náboženský extremismus může být také propojen s ideovým zaměřením

extremismu jako například katolický extremismus s pravicovým extremismem. (Bötticher, Mareš, 2012)

Je důležité si uvědomit, že pojem fundamentalismus má jiný a mnohem širší význam než jeho dnešní nejčastější spojování s islamismem. Pojem se ujal pro označení v různých souvislostech – náboženských i civilních, tedy jako fundamentalismus teologický, islámský, hinduistický, křesťanský, vegetariánský. (Říčan, 2007) Náboženský fundamentalismus je podle Müllera odkazování na prvotní a ničím nezkažené základy víry. (Müller, 2005) Podle Kropáčka více než účast v nějakém hnutí spojuje fundamentalisty sklon k černobílému vidění světa, neoblomnost a nesnášenlivost vůči jiným názorům či úsudkům, ale i pochybám. (Kropáček, 1996) Weinberg a Pedahzur uvádějí, že definice náboženského fundamentalismu, které známe, mohou být vnímány úzce nebo zeširoka, avšak obecně lze říci, že je to víra v náboženské učení, které obsahuje základní, tedy fundamentální pravdu. Ta stojí proti zlu, se kterým je nutné bojovat (Weinberg-Pedahzur, 2004). Pfürtner pak definuje fundamentalismus jako *„útěk k radikalismu často spjatý s násilím, spolu s odmítáním dostatečné vnímavosti k realitě, racionality a rozvojení svobody pro jednotlivce a společnost.“* (Kropáček, 1996, s.14)

Všeobecně se fundamentalismus stal bojovým a definujícím heslem. Obecně se používá k pojmenování takových skupin, které se ve svém hlavním zaměření a svém světě přesvědčení a víry odkazují na vymezenou a deklarovanou podstatu – fundament. Při hodnocení této podstaty je hned patrný záporný nebo kladný akcent. (Hole, 1998) V teologické religionistice a optice byl fundamentalismus vymezen jako držení se nereflektované věrné interpretace Písma (Bible, Koránu) uznávané jako základ víry a všeho vědění. Lépe pochopitelný a snad i výstižnější přístup vykládá pojem jako přesvědčení oprávněnosti souzení a odsuzování druhých, nepřipouštějící jinou pravdu, a přezíravost k toleranci. (Kropáček, 1996)

Danics a Kamín pak uvádějí, že podle fundamentalistů nelze náboženství separovat od práva a politiky, čehož má být dokladem snaha fundamentalistů o změnu společnosti a její oživení, a to ve všech oblastech na základě dané náboženské doktríny. Náboženský fundamentalismus je výtvozem moderního světa, i když se jistým způsobem projevuje jako protimoderní, je zastoupen v množství různých a různorodých náboženství. Lze jej posuzovat jako „určitou osobitou extrémní politickou ideologii, která vyjadřuje tužby chudého městského obyvatelstva a nižších středních společenských vrstev.“ (Danics, Kamín, 2008, s.46)

Hole uvádí, že z psychologické stránky je podstatou fundamentalismu nutnost jasné tvorby identity a zakořenění. Na základě toho je patrné, že fundamentalismem myslíme nastavení na určitou primární hodnotu, výchozí názor, úsudek nebo dokument, které nesmějí být žádným způsobem zpochybněny. Pokud se jedná o historický dokument, kterým může být například Bible, Korán či nějaké dogma, musí být tyto hodnoty přísně hlídány a důsledně dodržovány, aby nedošlo k jejich ztrátě při kompromisních dohodách nebo kvůli novotám. Při rozlišení tohoto vnitřního přesvědčení formou psychických potřeb rozpoznáváme pak šest základních prvků, kterými jsou:

- Potřeba bezpečí, kdy neexistují jiné možnosti nebo nejistoty ohledně zvolené cesty a její správnosti.
- Potřeba zakotvení – daný fundament je oporou.
- Potřeba autority – podrobení se obsahovému vzoru, předloze, které jsou dány konkrétní osobou nebo jedním spisem, jejich pravomoc je nezpochybnitelná.
- Potřeba identifikace – jedná se o kompletní splynutí, vnitřní a osobní souhlas se zastávanou ideou nebo společenstvím.
- Potřeba dokonalosti – daný postoj je dokonalý, není nutné nic měnit nebo opravovat.
- Potřeba jednoduchosti – omezení víceznačných souvislostí na několik zásad nebo pouček, které jsou vyjádřeny jednoduše a prostě. (Hole, 1998)

Důvody vzestupu fundamentalismu koncem 20. století nejsou příliš jasné, avšak je patrné, že se objevuje v problémových společnostech, zejména v těch, které se vyznačují krizí identity ať už skutečnou nebo jen domnělou. (Heywood, 2005) Vzestup náboženského fundamentalismu zmátl řadu odborníků, podle nichž se současný svět stává více světským, materiální hodnoty nahradily hodnoty náboženské. Na základě toho je pak otázkou, zda se náboženský fundamentalismus stane fenoménem 21. století nebo zda bude s odstupem času vnímán jako omezený jev. Podle této varianty nemá jakákoliv politická vize opřena o náboženství dlouhou životnost a fundamentalismus je jen neschopnost přizpůsobení se modernizaci a proto musí zkrachovat. Modernizace, potažmo westernizace za podpory ekonomické globalizace a šíření liberální demokracie musí nutně převládnout a náboženství se vrátí do osobní soukromé sféry, kam také patří, následně politické programy budou vytvářeny podle sekulárních námětů. Proti tomu druhá varianta uvažuje, že náboženský fundamentalismus nahlíží do budoucnosti, neboť liberální kultura a sekularismus procházejí krizí. To vše je odpověď na neschopnost orientace na opravdové a podstatné potřeby lidí. Dále pak neschopnost dosáhnout, klidně i válkou, autoritativních hodnot tvořících základ společenské normy. Rozhodně pak nevznikne žádný globální systém, který by prosazoval obecné hodnoty a jednotnost a konflikt mezi kapitalismem a socialismem bude nahrazen střetem kultur za vzniku konkurujících si nadnárodních mocenských celků. Specifická politická a kulturní identita těchto celků bude tvořena právě náboženstvím. Tato varianta ukazuje spíše na to, že náboženský fundamentalismus má více předností než slabin. Pravdou je, že náboženští fundamentalisté se umí na moderní svět velmi dobře adaptovat a na výzvy postmoderny jsou schopni odpovídat novými kodexy. Avšak pokud se náboženští fundamentalisté odvrátí od modernizace a vyžadují doslovný výklad náboženských textů a rigidní naplňování náboženských obřadů, ceremonií i za ceny pozvednutí zbraní, pak teprve nastává problém a dle výše uvedeného pak mluvíme o náboženském extremismu, jehož cílem je uchopení politické moci a nastolení nějakého teokratického režimu nebo, při kterém dochází k zásadnímu porušování

lidských či občanských práv. (Danics, Kamín, 2008) Na základě výše uvedeného je patrné, že v dlouhodobém pojetí je fundamentalismus předstupněm fanatismu. (Hole, 1998)

2.1.3 Fanatismus

„Fanatismus v náboženství je spojení vášní, jež náboženství odsuzuje, s články víry, jež vyznává“.

John Dalberg Acton

Pro vymezení pojmu fanatismu neexistuje jednoznačná definice, zajímavá je však například definice G. Holeho *„Fanatismus je osobnostní strukturou spoluurčené, na omezené obsahy a hodnoty vztažené osobní přesvědčení s vysokým stupněm identifikace, které je udržováno nebo sledováno se značnou intenzitou, stálostí a důsledností. Trová neschopnost dialogu a kompromisu s jinými systémy a lidmi, se kterými se bojuje jako s vnějším nepřítelem nasazením všech prostředků a v souladu s vlastním svědomím.“* (Hole, 1998, s.27), dále Hole představil několik definic tohoto pojmu od různých autorů, kdy vymezení tohoto pojmu od L. Bolterauera, dle mého názoru, vymezuje zásadní znaky fanatismu, když říká, že *„Fanatismus je přehnaně náruživá, všechny síly, schopnosti a zájmy člověka totálně aktivující a uchvacující oddanost ctnostnému společenskému úkolu, přičemž při úsilí o radikální uskutečnění tohoto cíle není brán ohled na jiné povinnosti a k poražení protivníka se při subjektivně dobrém svědomí sahá bezohledně k veškerým prostředkům boje, i k těm zavrženíhodným.“* (Hole, 1998, s.27) Z výše uvedených definic je patrné, že problematika je mnohvrstevná a popsat ji jen jednou větou by bylo více než obtížné, ne-li nemožné. Proces fanatismu je možné také popsat jako postupný a dlouhodobější proces skládající se z více fází, kdy zpočátku se jedná o běžné, tedy nefanatické jednání a někdy končí až patologickým fanatickým chováním, což do definice není zahrnuto, avšak autor toto také sám uvádí. (Hole, 1998)

2.1.4 Terorismus

Slovo terorismus je v současnosti jedním z nejčastěji používaných slov. Není však produktem současnosti, jeho historie sahá podle Šedivého až k antickému Řecku a Římu, kdy docházelo k takzvanému přesvědčování prostřednictvím strachu a následným vraždám neoblíbených vůdců nebo tyranů. (Šedivý, 2003)

Hlavní podstatu terorismu lze najít v jenom starém čínském přísloví, které říká: „*Zabij jednoho, postrašíš deset tisíc*“.

Jeho etymologii najdeme v latinských slovech terror či terroris, což znamená úzkost, strach, děsit, zastrašovat, šířit strach a hrůzu a podobně. Do západní Evropy přichází rozšíření tohoto slova až ve 14. století, konkrétně se jednalo o francouzštinu, následně jej pak převzala angličtina. Z angličtiny ho nakonec převzala i čeština. (Rejzek, 2012) Eichler uvádí, že ještě na počátku devadesátých let nebyl terorismus považován za hrozbu, ale za riziko. Pohled na terorismus se změnil po prvních teroristických akcích, které měly na svědomí desítky mrtvých a stovky zraněných osob. Zásadním zlomem a mezníkem ve vnímání terorismu se pak stalo datum 11. září 2001, kdy došlo k útokům v USA. Od té doby je vnímán terorismus jako závažná hrozba a probíhá diskuze o možnostech, jak terorismu čelit. Dochází ke sporům, jak terorismus definovat, co pod tento pojem zahrnout a jaké činy či chování pod tento pojem naopak nepatří. Lze konstatovat, že cíle terorismu mají ideologickou, náboženskou, či politickou povahu. (Eichler, 2006)

Jedno z vymezení pojmu nabízí Mikšík, podle kterého se jedná o uskutečnění záměrné represe, teroru vůči specificky zvoleným lidem nebo sociálním skupinám vycházejícím ze vzniku prostředí očekávaného strachu z možného ohrožení života nebo životních postojů, hodnot, za podmínky bránění teroristům dosáhnout bez dalšího odporu jejich nárokům a cílům. (Mikšík, 2005) Labanca uvádí, že terorismus byl a stále je jednou z možných odpovědí na určitý fakt. Není však politickým programem. Za teroristická lze tedy určit ta politická uskupení, která spojuje to, že

používají násilí k dosažení svého cíle. (Labanca, 2009) V Encyklopedii politického myšlení najdeme definici terorismu jako politickou represi orientovanou na vládní instituce, nicméně často ohrožující běžné občany. Účelem terorismu pak je vytvořit atmosféru strachu, během které jsou splněny požadavky teroristů. Jak problém s definicí, tak politické problémy terorismu lze najít v problémech vyplývajících z represe obecně. (Blackwell, 2003)

Müller uvádí, že teroristický útok formou sebevraždy je jednou z hlavních zbraní proti západnímu světu, světu rozkoší. Smrt pak vnímá moderní společnost jako jednu z největších hrozeb. (Müller, 2005) Podle Čejky samotný pojem terorismus není jednoznačně definovaný, popsat ho jednoznačně a univerzálně zcela nelze a shodnout se na generalizovaném významu lze jen v některých případech, nicméně podle něj je terorismus fenoménem současnosti a region, se kterým je tento fenomén spojován pak Blízký východ. (Čejka, 2007)

Alex Schmid a Albert Jongman konstatují, že ve snaze definovat terorismus „*spisovatelé prolili téměř tolik inkoustu, kolik pachatelé teroristických útoků prolili krev.*“ (Schmid, Jongman, 2005, s.8) Není bez zajímavosti, že výše uvedení autoři uvedli v původním vydání citované publikace, tj. v roce 1983 celkem 109 různých vymezení terorismu. Od té doby se z terorismu stal problém číslo jedna v otázce bezpečnosti a definic pojmu dnes existuje mnohem více. Toto vychází i z toho, že o výklad pojmu se snaží mnoho odborníků v různých oblastech, jako je politika, sociologie, právo, ekonomie, psychologie a další.

Česká republika má pojem terorismus zakotven ve svém právním řádu konkrétně v zákonu č. 40/2009 Hlavě IX, Dílu I., §§ 311 a 312. § 311 teroristický útok „*Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala,*

opominula nebo trpěla ...“dále je vymezeno chování, kterým se, při splnění výše uvedeného, naplní skutková podstata trestného činu. § 312 teror je pak vymezen dvěma základními mechanismy, a to úmyslným poškozením ústavního zřízení České republiky a úmyslem jiného usmrtit.“ (zákon 40/2009)

Na základě všech výše uvedených definic je patrné, že se jedná o velmi rozsáhlou a složitou problematiku, která se vzájemně prolíná a obecně lze o terorismu říci, že se jedná o boj slabšího proti silnějšímu za použití různých forem násilí a tento zápas je snad starý jako lidstvo samo.

2.2 Přehled nejzávažnějších teroristických útoků světa (od roku 1972)

2.2.1 Útoky před 11. zářím 2001

Útok v Mnichově

Na Mnichovské olympiádě bylo 5. září 1972 osmi palestinskými teroristy uneseno jedenáct izraelských sportovců, následně byli všichni rukojmí zabiti. K únosu se přihlásili palestínští teroristé z organizace Černé září. (Klein, 2005) Cílem teroristů bylo propuštění 234 palestinsko-arabských vězňů a dvou německých příslušníků organizace Frakce Rudé armády Ulriky Meinhof a Andrease Badera. (Česká televize, 2012) K propuštění vězňů nedošlo, nicméně celý svět prostřednictvím médií znal organizaci „Černé září“ prezentující palestinský národ. Tedy z pohledu těch, kteří uskutečnili teroristickou akci, byla tato úspěšná.

Útok ve skotském Lockerbie

Dne 21. prosince 1988 ve skotském Lockerbie došlo k výbuchu bomby nastražené v letadle společnosti PanAm. Výbuch nepřežilo celkem 270 lidí z 21 různých států světa, z tohoto počtu zemřelo 11 lidí při dopadu letadla v Lockerbie, 259 osob pak bylo cestujících a leteckého personálu (Wallis, 2001). Následným vyšetřováním bylo

zjištěno, že útok měl být snad libyjskou reakcí na americké nálety na Tripolis a Benghází, provedené dne 15. dubna 1986 a odvetou za výbuch nálože na západoberlínské diskotéce, při které zahynulo celkem 44 osob včetně adoptivní dcery Kaddáfího. Mimo tyto se vyskytuje i celá řada dalších motivů, jedním z nich je například odvěta za sestřelení civilního íránského letadla (1988) americkou vojenskou lodí Vincennes. Atentátů se měly zúčastnit také dvě radikální palestinské skupiny Lidová fronta pro osvobození Palestiny - hlavní velení (PFLP-GC) Ahmada Džibríla a málo známá Fronta lidového palestinského boje (PPSF). Írán i Džibríl to ale popřeli. (ČTK, 2008)

Útok v Oklahoma City

Dne 19. dubna 1995 po deváté hodině ráno místního času vybuchla v americkém městě Oklahoma City bomba, která byla umístěna v autě zaparkovaném před budovou federálního úřadu Alfreda P. Murraha. (Klvaňa, 1995) Teroristický útok nepřežilo celkem 168 osob, z toho 19 dětí. 853 osob bylo zraněno. Útok měl spáchat Timothy James McVeigh (popraven smrtící injekcí 11. června 2011), veterán války v Perském zálivu, jako odplatu za obležení ve Waco, stát Texas, v roce 1993. (CNN, 2018)

Útok na tokijské metro

Dne 20. března 1995 se terčem teroristického útoku stalo tokijské metro. Útočilo 10 členů náboženské sekty Óm Šinrikjó. Místo výbušnin však byla použita chemická zbraň, kterou byl jedovatý plyn sarin (v tomto případě nepříliš kvalitní, asi 30 procentní). Na následky otravy sarinem zemřelo 12 osob a 5500 jich bylo přiotráveno. Útok byl nejhorším masovým teroristickým činem na území Japonska od druhé světové války a zároveň byla poprvé použita chemická zbraň jako prostředek teroristického útoku. Motivem bylo učení sekty, kdy se v něm prolínaly prvky buddhismu a hinduismu s apokalyptickými předpověďmi. Hnutí učilo, že

v roce 1997 bude konec světa, kdy následný nový svět bude vytvořen skupinou vyvolených. Aby bylo dosaženo cíle, sekta zajistila dostatek zbraní a vyrobila plyn sarin, ten měl být použit k útoku na nejvyšší instituce, včetně císařského paláce. V roce 1999 se hnutí za útok omluvilo a od roku 2000 změnilo svůj název na Alef a zároveň se sekta vzdala své minulosti spojené s násilím. (Česká televize, 2010)

Útok na turisty v egyptském Luxoru

Dne 17. listopadu 1997 nedaleko egyptského Luxoru (konkrétně chrám královny Hatšepsut v Dér el Bahrí) byl proveden teroristický útok. Při útoku přišlo o život celkem 68 osob (62 osob bez útočníků). Útok zorganizovali exiloví vůdcové egyptské islamistické organizace Ozbrojená islámská skupina (arabsky Al-Gama'a al-Islamiyya). Motivem tohoto útoku mělo být vyvolání paniky, zničení egyptské ekonomiky a donucení egyptské vlády k odvetným represáliím, na základě čehož by došlo ke zvýšení podpory protivládních sil. (Wright, 2006)

2.2.2 Útoky od 11. září 2001

Útok na Světové obchodní centrum v New Yorku

Dne 11. září 2001 došlo k několika koordinovaným teroristickým útokům namířeným na cíle ve Spojených státech amerických. Provedli je příslušníci teroristické organizace al-Káida, kteří unesli 4 letadla společností American Airlines a United Airlines. Dvě letadla (Obě -Boeing 767 – společnost American Airlines a United Airlines) narazila do věží World Trade Center v New Yorku, Obě výškové budovy se během několika hodin zhroutily a zničily okolní blízké budovy. Třetí letadlo (Boeing 757 společnosti American Airlines) se zřítilo na západní křídlo Pentagonu. Čtvrté letadlo (Boeing 757 společnosti United Airlines) bylo také uneseno, ale havarovalo v otevřené krajině na polovině cesty mezi Pittsburgem a Washingtonem. Obětí útoků bylo na 3000 osob, v drtivé většině se jednalo civilisty. (Labanca, 2007)

Motivem útoku na Spojené státy americké lze považovat cíle organizace al-Káida, kterými jsou vytvoření světového chalífátu a boj proti nevěřícím. Al-Káida vyjadřuje své nenávistné postoje vůči Spojeným státům americkým, tyto jsou podpořeny třemi důvody. Spojené státy americké jsou plné nevěřících, tím vytváří oporu pro další nevěřící vlády v Egyptě, Izraeli a Saudské Arábii, které bojují s islamistickými extrémistickými skupinami. Dalším důvodem je okupace muslimských zemí Spojenými státy americkými, jako důkaz uvádí zapojení jejich vojenských jednotek do války v Perském zálivu (1991), dále pak vměšování Američanů do nepokojů v Somálsku (1992-1993). Posledním důvodem je pak věznění, zatčení a odsouzení členů al-Káidy nebo členů jejích poboček. (Caruso, 2001)

Útok na Bali

Dne 12. října 2002 otřásly tři výbuchy ostrovem Bali. Ráj turistů se proměnil v krvavé peklo. Dva výbuchy se ozvaly ze zábavní čtvrti u pláže Kuta. Jedna z náloží, která byla umístěna v automobilu, vybuchla před oblíbeným nočním klubem Sari. Třetí výbuch, který nezpůsobil větší škody, byl zaznamenán u honorárního konzulátu Spojených států amerických. Během teroristického útoku, ke kterému se 7. listopadu 2002 přihlásila místní islamistická organizace Jemaah Islamiyah, zemřelo celkem 202 osob (převážně zahraniční turisté) a na tři stovky jich bylo zraněno. (Česká televize, 2008) Motivem útoku byly stejné pohnutky jako u al-Káidy (Jemaah Islamiyah je odnoží al-Káidy - jedná se o muslimské nacionalistické hnutí), viz útok na světové obchodní centrum v New Yorku.

Útok v Moskvě

Ve dnech 23. - 26. října 2002 došlo k útoku na moskevské divadlo Dubrovka. Divadlo bylo obsazeno teroristy z Čečenska, kteří vzali přibližně 850 osob jako rukojmí. Při zásahu ruská protiteroristická jednotka Specnaz použila blíže neurčený nervový plyn, pravděpodobně derivát analgetika fentanylu. Při jeho nasazení

zemřela na následky otravy většina z celkového počtu obětí (celkem cca 170 osob), z tohoto počtu bylo čtyřicet mrtvých z řad útočníků, zbytek byli rukojmí (návštěvníci divadla). Velký počet teroristů tvořily takzvané černé vdovy, manželky zabitých čečenských povstalců. Velitelem teroristů byl Movsar Barajevo. Motivem akce bylo splnění požadavků teroristů, kterými byly ukončení druhé čečenské války, odchod ruských vojsk z Čečenska a uznání nezávislosti Čečenska. (Dejmek, 2004)

Útok v Madridu

Teroristé v Madridu provedli svůj útok 11. března 2004, jen tři dny před parlamentními volbami. První obvinění padlo na baskickou teroristickou organizaci ETA. Na základě těchto útoků vyhrál volby socialista José Luise Zapatero, který dopředu ohlásil, že stáhne španělské vojáky z Iráku, svůj slib po volbách splnil. Nastražené bomby byly dálkově odpáleny ve čtyřech vlacích na madridském nádraží Atocha a v madridských stanicích El Pozo a Santa Eugenia. Ze třinácti nastražených bomb jich vybuchlo deset, ostatní zneškodnila policie. Při útocích zemřelo 181 osob a na 1800 lidí bylo zraněno. K útokům se ještě 11. března 2004 přihlásily Brigády mučedníka Abú Háfize Masrího, které měly konat jeho jménem. Důvodem útoku byla pravděpodobně účast Španělska ve válce v Iráku. (Česká televize, 2014)

Útok v Beslanu

Dne 1. září 2004, na začátku školního roku se beslanské školy zmocnilo 32 čečenských islamistických separatistů. Školu přepadli z lesa, ve kterém byli ukryti. Třetího září 2004 pak nastalo jedno z největších krveprolití, které Rusko v novodobých dějinách zažilo. Vůdcem útoku byl militantní islamista Šamil Basajev. Ve škole se nacházelo celkem 1200 rukojmích, převážně děti a jejich rodiče. V důsledku explozí nastražených výbušnin při záchranné akci ruských zvláštních sil zahynulo 334 rukojmích, z toho 186 dětí. Dalších 783 lidí utrpělo zranění. Zemřelo

také 10 příslušníků osvobozovacího komanda, kteří chránili rukojmí vlastními těly. Důvodem útoku bylo uznání nezávislosti Čečenska na půdě OSN, výměnou za životy rukojmích. (Duchoslav, 2017)

Útok v Londýně

Dne 7. července 2005 zaútočili sebevražední atentáčníci Mohammed Sidique Khan, Shehzad Tanweer, Hasib Hussain a Jermaine Lindsay v Londýně. Tři z nich udeřili v metru, poslední pak vyhodil do povětří autobus. Celkem zemřelo 52 lidí a na 700 jich bylo zraněno. Jednalo se o nejhorší útok v britské historii. K útokům se přiznala al-Káida, motivem bylo šíření strachu a upozornění na válku v Iráku. (Kindlová, 2015)

Útok v Ugandě

Dne 23. února 2004 došlo k masakru v utečeneckém táboře v severní Ugandě nedaleko města Lira. Celkem zemřelo 204 osob včetně žen a dětí. Na tábor zaútočili povstalci z Armády božího odporu. Motivem útoku bylo svržení prezidenta Ugandy Yoweri Museveniho a jeho nahrazení vládním režimem respektujícím teokracii a křesťanské desatero. (SME, 2004)

Útok v Bombaji

Dne 11. července 2006 vybuchlo 7 podomácku vyrobených bomb v příměstských vlacích v Bombaji. Bomby, které byly umístěné v tlakových hrncích, vybuchovaly postupně po patnácti minutách a zabily 189 osob a přes 800 dalších bylo zraněno. Útok provedla paramilitantní skupina Laškar-e-Taiba. (Jemelka, 2015) Motivem militantní islámské organizace Laškar-e-Taiba (pravděpodobná spojitost s al-Káidou), je boj proti indické vládě, která nechce povolit odtržení převážně muslimského Kašmíru. (Slezák, 2008)

Útok na Sindžár (Irák)

Dne 14. srpna 2007 zemřelo nejméně 500 lidí při teroristickém útoku na irácké město Sindžár. Došlo ke čtyřem koordinovaným útokům na náboženskou komunitu jazídiů. Útok podle Američanů provedli sunnitští teroristé organizace al-Káida. Motivem útoku mohla být msta za ukamenování sedmnáctileté dívky davem jazídiů, za to, že konvertovala k islámu a utekla s muslimem. Sunnité se pak začali mstít. Dalším důvodem je fakt, že jazídiové uctívají Anděla Páva (Melek Taus) a muslimové ho ztotožňují se Satanem. (Novinky, 2007)

Útok v Nigérii

Dne 20. ledna 2012, po sérii 25 explozí na osmi místech a přestřelkách ve městě Kano (Nigérie) zemřelo nejméně 211 lidí. Cílem koordinovaných útoků byly sídla policie a zařízení pro přistěhovalce. K útoku se přihlásila radikální islámská organizace Boko Haram. Boko Haram zaútočila, protože vláda nechtěla propustit z vězení její členy, útok podle mluvčího Boko Haram nebyl spojen s náboženstvím. (Jemelka, 2012)

Útok v Paříži

V pátek 13. listopadu 2015 tři skupiny atentátníků, hlásící se k radikální islámské teroristické organizaci islámský stát, zaútočily v Paříži. Jedna skupina provedla sebevražedný útok u vchodů na fotbalový stadion, další střílela na návštěvníky restaurací a poslední střílela na návštěvníky koncertu americké skupiny Eagles of Death Metal v klubu Bataclan. Při útocích zemřelo celkem 130 osob a 350 jich bylo zraněno. (Švamberk, Plesníková) Motivem byla ideologie Islámského státu, tedy nenávisť vůči evropské civilizaci, ochrana muslimské kultury před západní, radikalizace umírněných muslimů a vzbuzování strachu, hrůzy a také negativních nákladů vůči muslimům. (Danda, 2017)

Útok v Somálsku

Dne 14. října 2017 došlo k nejtragičtějšimu teroristickému útoku v historii Somálska. Došlo k výbuchu nákladního auta naloženého trhavinami. První zprávy udávaly 358 mrtvých, jejich počet se však rychle vyšplhal na 512 a poslední zpráva udává, že konečný počet mrtvých v důsledku útoku je 587. (Hiiraan, 2018) Z útoku byla obviněna místní radikální skupina al-Shabaab, která je napojena na teroristickou síť al-Káida. Skupina chce zavést v zemi islámské právo šaría a svrhnout prozápadně orientovanou somálskou vládu. (Burke, 2017)

3 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

V diplomové práci jsme si stanovili čtyři cíle. V teoretické části je cílem přinést ucelený pohled na problematiku související se závažnými teroristickými činy a zhodnocení jejich motivace v kontextu náboženství. Dále jsou v této části vymezeny pojmy související s danou problematikou.

Ve výzkumné části je hlavním cílem potvrzení či vyvrácení námi stanovených hypotéz. Dále se snažíme určit rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, zhodnotit závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posoudit trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti. Prostřednictvím analýzy, komparace a zobecnění za využití poznatků relevantní literatury určit rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, dále bude zhodnocena závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posouzeny trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti.

Cíle práce:

- Přinést ucelený pohled na problematiku související se závažnými teroristickými činy a zhodnocení jejich motivace v kontextu náboženství.
- Určit rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit.
- Zhodnotit závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posoudit trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti.
- Verifikovat nebo falzifikovat námi naformulované hypotézy.

3.1 Stanovené hypotézy

V této diplomové práci jsme si stanovili následující hypotézy:

Hypotéza 1 *Předpokládáme, že za většinu teroristických aktů současnosti nesou zodpovědnost islámští extrémisté.*

Hypotéza 2 *Předpokládáme, že v zemích, ve kterých probíhá nějaký konflikt, dochází k většímu množství teroristických útoků.*

Hypotéza 3 *Náboženský fundamentalismus a následná radikalizace jsou motivem a důvodem závažných teroristických útoků.*

4 METODIKA

Jak jsme již psali v předešlé kapitole, cílem práce je přinést ucelený pohled na problematiku související se závažnými teroristickými činy a zhodnocení jejich motivace v kontextu náboženství. Dále určit rizikové faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, zhodnotit závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posoudit trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti.

Pro vytvoření uceleného pohledu na problematiku bylo využito deskriptivní metody, komparace a analýzy dostupné literatury a také dat z internetu. Pro srovnání jednotlivých oblastí jsme si vybrali takové teroristické činy, které splňovaly i další podmínky. Jejich rozborem jsme provedli důkladnou analýzu, zejména s použitím cizojazyčných internetových zdrojů. Hlavním prostředkem pro srovnávání byla data z databáze Esri a laboratoří PeaceTech Lab, která jsou chronologicky řazena, a to od 1. ledna roku 2016 do 31. července 2018. Samotná komparace pak byla provedena podle skupiny, roku útoku, počtu útoků, počtu obětí, ideologie provedeného útoku. Dále byl brán v potaz motiv útoku, věk útočníka, místo jeho narození. Další zkoumanou oblastí na základě analýzy byl trend vývoje teroristických útoků. Trend vývoje byl zkoumán jak dostupnou literaturou, tak i použitím výsledků předchozí analýzy. Zkoumaná oblast je velmi rozsáhlá a složitá, my jsme se zaměřili pouze na její část, ale pro potřeby této práce bude dostačující. Výsledkem je zhodnocení rizikových prvků (v nejpočetnějších světových náboženstvích) podněcujících vznik nových radikálních skupin.

5 VÝSLEDKY

Následující kapitola bude rozdělena na dvě části. První část se bude zabývat válkami a válečnými konflikty ve smyslu jejich vlivu na terorismus v dané oblasti, dále se bude zabývat jednotlivými teroristickými útoky a skupinami, případně jedinci nesoucími za ně odpovědnost. Pro souhrnný přehled bude proveden rozbor nejzávažnějších útoků provedených v letech 2000-2014, následně bude proveden podrobný rozbor útoků provedených v letech 2016-2018 (rok 2018 bude zakončen datem 31. července). Data pro podrobný rozbor jednotlivých útoků v letech 2016-2018 budou čerpána z chronologické mapy teroristických útoků společnosti Esri a laboratoří PeaceTech Lab.

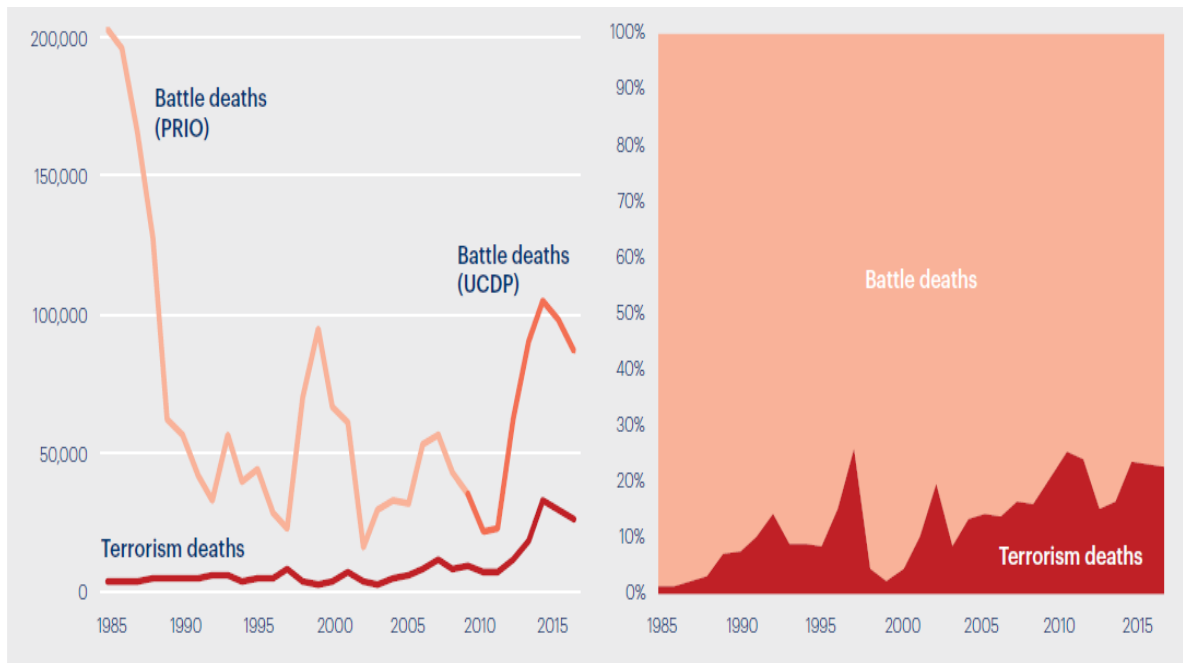
Druhá část bude zaměřena na analýzu ideologií, motivů a způsobů provedení závažných teroristických útoků v letech 1972-2017. Pro ilustraci složitosti problematiky bude uveden i přehled jednotlivců, kteří provedli teroristický útok v letech 2016-2018. Tato část se bude také zabývat důležitostmi etnicity pro jedince, militantním sklonům (aktivitám) v procesu nalézání individuální identity, pocitům vykořenění, ztráty identity, potřeby návratu k náboženství, případně upevnění ve víře, vzniku fundamentu, radikálního myšlení a radikalizace.

Při komparaci a analýze těchto částí budou zhodnoceny (potvrzeny nebo vyvráceny) námi naformulované hypotézy.

5.1 Války a teroristické akty posledních let

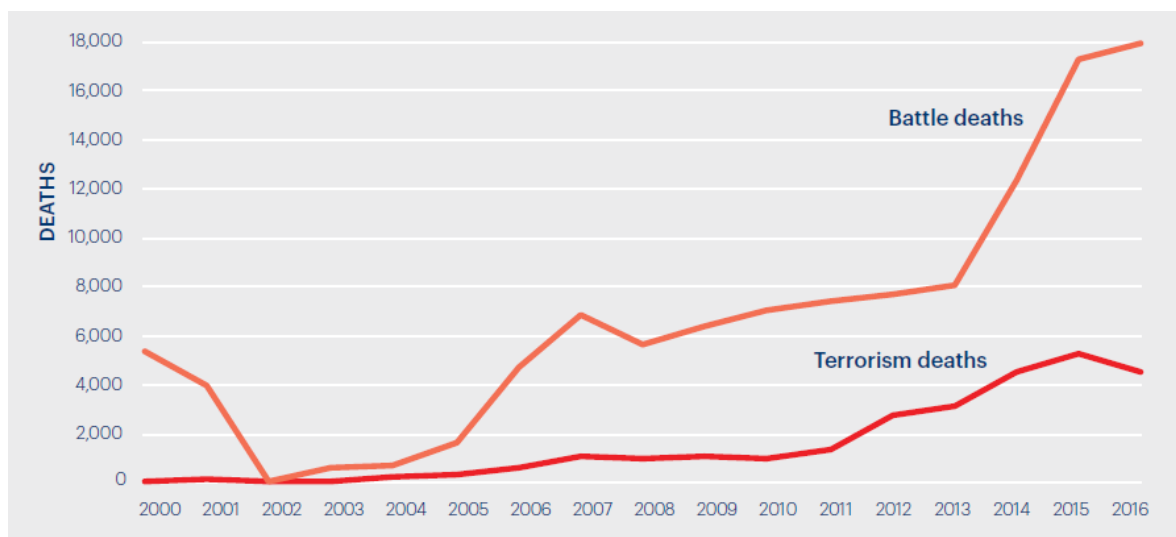
V posledním desetiletí došlo k výraznému nárůstu terorismu a jeho dopadům po celém světě, a to na všech úrovních. V roce 2014 bylo dosaženo pětadvacetiletého maxima v úmrtích spojených s válkami, válečnými konflikty a úmrtí související s terorismem dosáhly svého vrcholu. Nicméně zatímco dopad terorismu se v posledních třiceti letech postupně zvyšuje, počet úmrtí souvisejících s válkami se

měnil v závislosti nástupu různých konfliktů, jak je vidět na obrázku 1. (Institut for Economis and Peace, 2017)

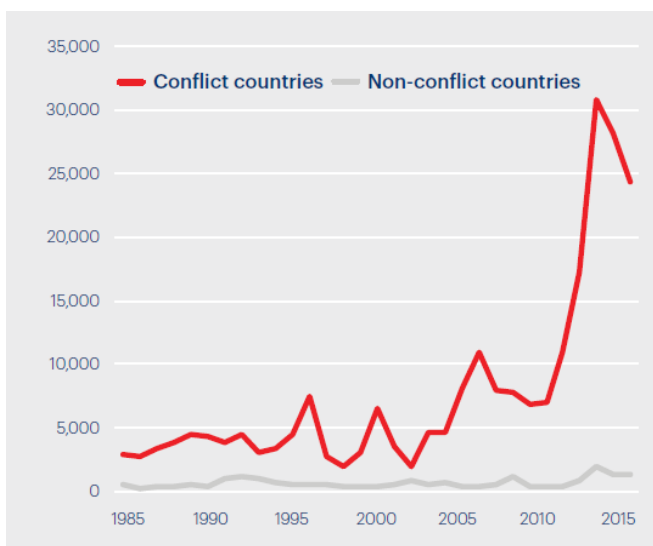
Obrázek 1 Úmrtí způsobená válkami a úmrtí způsobená terorismem. **Battle deaths** – úmrtí ve válce; **Terrorism deaths** – úmrtí z terorismu. (zdroj: Institut for Economis and Peace)

I když v poslední době počet úmrtí souvisejících s válečnými konflikty vzrostl, jak je patrné z obrázku 1, nepřiblížil se k počtu dvou set tisíc, zaznamenanému v roce 1985. Na základě výše uvedeného zvýšení počtu mrtvých souvisejících s válkami a terorismem vyvstávají dvě otázky. První je, zda nějaký konflikt zvyšuje pravděpodobnost terorismu, druhá pak, zda existuje určitá teroristická taktika, která by byla s nejvyšší pravděpodobností v konfliktní oblasti použita. Počet teroristických útoků v zemích bez jakéhokoliv konfliktu v posledních pěti letech vzrostl. Stále však lze konstatovat, že se v rámci probíhajícího konfliktu terorismus a teroristická taktika objeví jako součást probíhající vojenské nebo polovojenské aktivity. Jasný příklad vztahu mezi terorismem a konfliktem lze vidět na obrázku 2, který zobrazuje případ Afghánistánu. (Institut for Economis and Peace, 2017)

Obrázek 2 Počet úmrtí z důvodu konfliktu a zemřelí v důsledku terorismu v Afghánistánu v letech 2000-2016. **Battle deaths** – mrtví v konfliktu; **Terrorism deaths** – mrtví z terorismu. (zdroj: Institut for Economics and Peace)

Mezi země s nejvyššími počty úmrtí souvisejícími s nějakou formou konfliktu jednoznačně patří Sýrie, Irák, Afghánistán a Jemen. V těchto zemích je zároveň evidován velmi vysoký počet teroristických útoků. Naproti tomu existují také země, ve kterých neprobíhá žádný konflikt, a také vykazují vysoký počet teroristických napadení. Mezi tyto země řadíme Francii, Saúdskou Arábii, Čínu, Velkou Británii a Německo. Žádná z těchto zemí však nezaznamenala GTI index vyšší než 6 z desetistupňové škály. Francie pak zaznamenala, v letech 2012 až 2016, 265 úmrtí, jejichž důvodem byl teroristický útok, přičemž k 256 úmrtím došlo od roku 2015. V současnosti, nebo lépe řečeno v posledních letech, je patrný nevelký nárůst počtu úmrtí na terorismus, ke kterému dochází v nekonfliktních zemích. Avšak přibližně od poloviny osmdesátých let došlo k mnohem výraznějšímu nárůstu počtu úmrtí z důvodu terorismu v konfliktních zemích. Tento nárůst se zvýšil na více než 30 000 úmrtí v roce 2014, s přibližně 95% úmrtí souvisejících s terorismem, ke kterým dochází v zemích konfliktu, viz obrázek 3. Taková úmrtí se vyskytovala zejména na Středním Východě a v Severní Africe (MENA), kde se země jako Sýrie, Irák a Jemen střetly v dlouhodobých občanských konfliktech. (Institut for Economics and Peace, 2017)

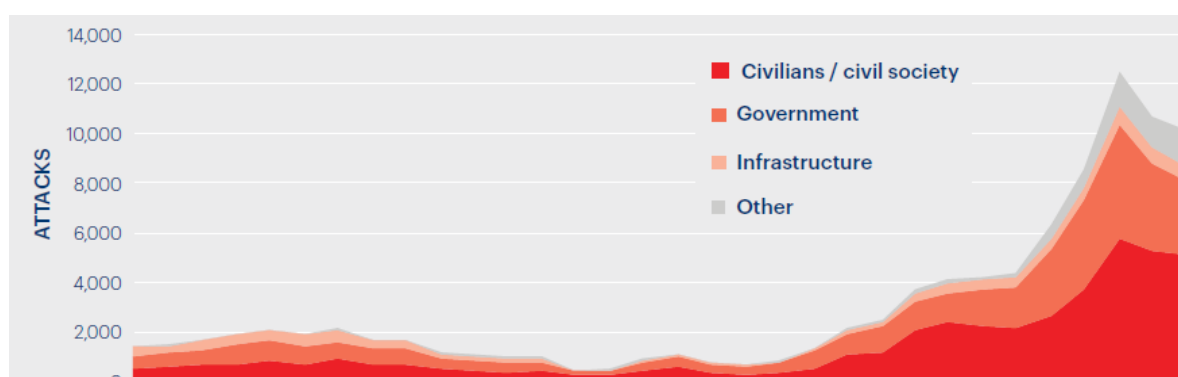

Obrázek 3 Úmrtí z důvodu terorismu v konfliktních a nekonfliktních zemích. **Conflict countries** – země ve válce; **Non-conflict countries** – země mimo konflikt. (zdroj: Institut for Economics and Peace)

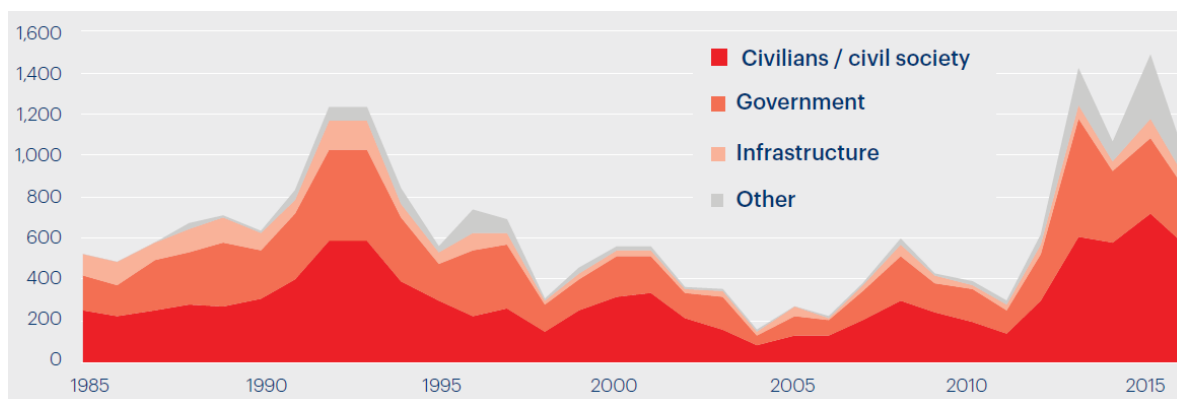
Od roku 2015 do roku 2016 však počet smrtelných následků terorismu v zemích bez konfliktu vzrostl s tím, že počet zemřelých v zemích konfliktu klesl. V první polovině roku 2017 byly úmrtí v důsledku terorismu mezi zeměmi OECD, ve srovnání s ekvivalentním obdobím od roku 2016, mírně nižší. Data však naznačují, že tento pokles bude pokračovat. Je také velmi pravděpodobné, že více než 90 procent úmrtí na terorismus v roce 2017 se vyskytne v zemích, které jsou zapojeny do nějakého konfliktu. Země zapojené do střetů jsou vůči terorismu náchylnější, zejména kvůli nedostatečně fungujícímu státu. Terorismus je také jednou z mnoha taktik používaných povstaleckými a paramilitárními skupinami, které jsou zapojeny do občanského konfliktu. Například teroristické skupiny jako ISIS, Boko Haram a Taliban provádějí konvenční vojenské útoky v kontextu svých konfliktů a dále páchají rozsáhlou teroristickou činností. I když mohou existovat velké rozdíly v politické stabilitě a obecném bezpečnostním prostředí mezi konfliktními a nekonfliktními zeměmi, existuje jen malý rozdíl mezi tím, proti komu a čemu jsou útoky zaměřeny. Lze konstatovat, že tento trend zůstává vcelku konstantní už od roku 1985. (Institut for Economics and Peace, 2017)

Obrázek 4 ukazuje úmrtí způsobená následkem terorismu podle typu cíle v konfliktních zemích. Ukazuje, že civilisté nebo civilní organizace jsou cílem asi

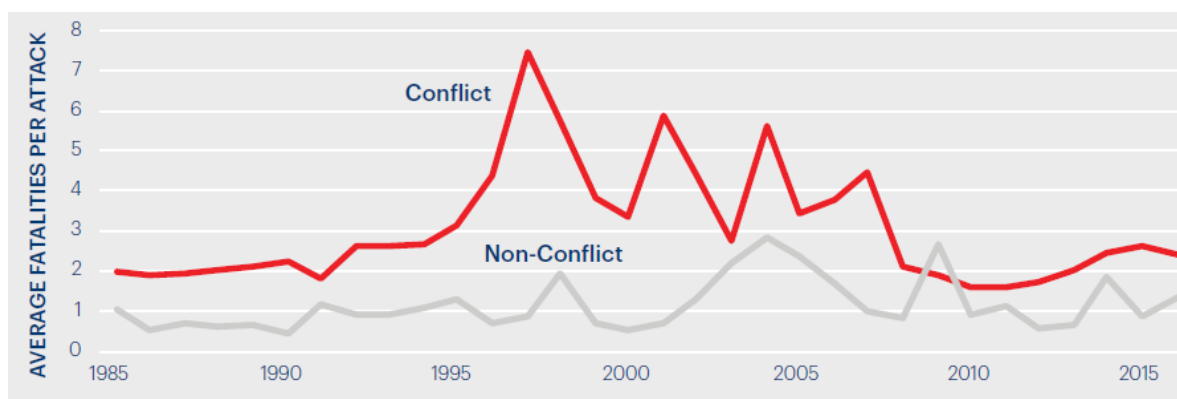
50 procent útoků. V roce 2016 představovaly útoky proti vládním cílům pouze 29 procent všech útoků, ke kterým došlo v konfliktních zemích. Dalších šest procent cílilo na infrastrukturu. Obrázek 5 se zabývá teroristy, kteří se zaměřují na země, které nejsou v žádném konfliktu. V roce 2016 bylo 57% teroristických útoků v nekonfliktních zemích zaměřeno na civilisty. To je mírně vyšší než v konfliktních zemích s 51% útoků zaměřených na civilisty. Útoky v nekonfliktních zemích na vládní cíle představovaly 27 procent celkových teroristických incidentů, což je o něco více než ekvivalent 29 procent pro konfliktní země. Teroristické skupiny v konfliktních a nekonfliktních zemích sdílejí podobné cíle, ale mezi těmito dvěma skupinami existují značné rozdíly v rozložení smrtelných úrazů a smrtelných následků útoků. Teroristické útoky v konfliktních zemích v průměru vedou k více smrtelným úrazům než útoky v zemích, které nejsou konfliktní. Tento trend je patrný od roku 1985 a byl patrný i v každém dalším roce až do roku 2016. (Institut for Economics and Peace, 2017)

Obrázek 4 Teroristické útoky podle druhu cíle, země v konfliktu 1985-2016. **Civilians** – civilisté; **Government** – vláda; **Infrastructure** – infrastruktura; **Other**-ostatní. (zdroj: Institut for Economics and Peace)

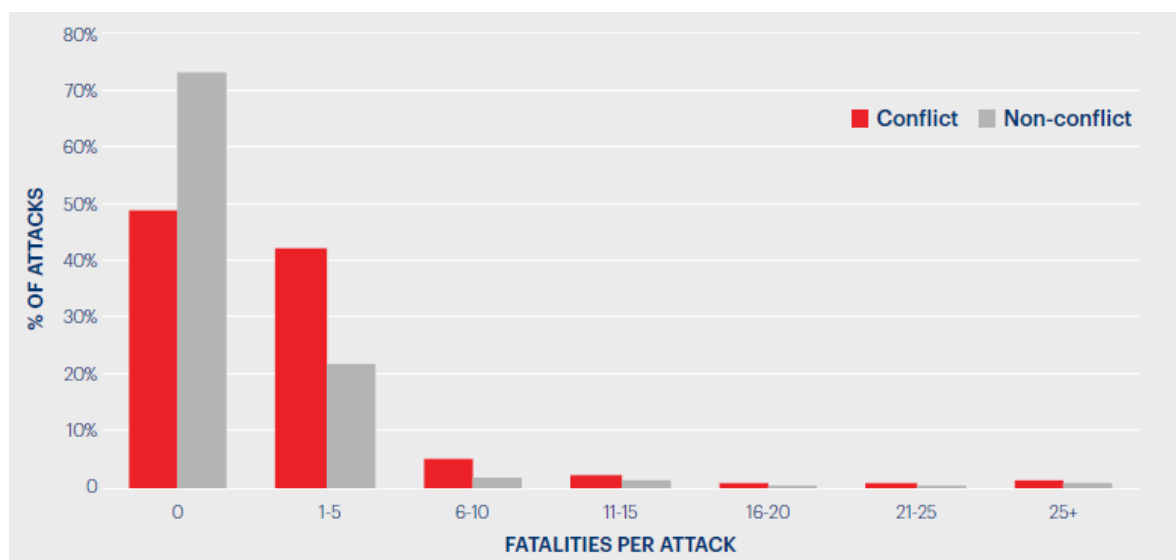
Obrázek 5 Teroristé cílí na nekonfliktní země 1985-2016 **Civilians** – civilisté; **Government** – vláda; **Infrastructure** – infrastruktura; **Other**-ostatní. (zdroj: Institut for Economis and Peace)

Obrázek 6 Průměrná úmrtí na teroristický útok, konfliktní a nekonfliktní země 1985-2016. **Conflict** – válka; **Non-conflict** – bez konfliktu. (zdroj: Institut for Economis and Peace)

Na obrázku 6 můžeme vidět, že v roce 2016 bylo v konfliktních zemích průměrně 2,4 úmrtí na teroristický útok. Srovnáme-li to s útoky na nekonfliktní země, tak je to přibližně 1,3 úmrtí na útok v nekonfliktních zemích. Pro tento rozdíl lze najít několik možných důvodů. Státy v konfliktu vydávají více financí na armádu a vojenské zbraně, které jsou proto mnohem dostupnější. Země, které nejsou v konfliktu, jsou ekonomicky rozvinuté, a tudíž vynakládají více financí na shromažďování zpravodajských informací, policejní služby a boj proti terorismu. Rozdíl ve smrtelnosti útoků je patrný také při analýze typů cílů. Teroristické útoky jsou více smrtící v konfliktních zemích, kde útočí na civilisty a občanskou

společnost, vládu a infrastrukturu. Největší rozdíl ve smrtelnosti útoků mezi konfliktními a nekonfliktními zeměmi nastává při útoku na vládní cíle. V průměru je zabito 2,65 lidí za každý útok na vládní cíl v konfliktní zemi, ve srovnání s 1,23 úmrtími na ekvivalentní útoky v zemích, které nejsou v konfliktu. (Institut for Economis and Peace, 2017)

Obrázek 7 Rozdělení úmrtí na teroristický útok, konfliktní a nekonfliktní země 2012-2016. **Conflict** – válka; **Non-conflict** – bez konfliktu; **Fatalities Per Attack** – úmrtí na útok. (zdroj: Institut for Economis and Peace)

Rozdělení úmrtí na útok se liší mezi konfliktními a nekonfliktními zeměmi. Obrázek 7 uvádí, že mezi lety 2012 a 2016 se většina útoků v zemích bez konfliktu obešla bez úmrtí. Mezi lety 2012 a 2016 došlo k více než 27 000 teroristických útoků, které nevedly k jedinému úmrtí. Ve stejném časovém období vyústilo pouhých 8,5% útoků ve více než pět úmrtí. V uplynulých pěti letech, i přes značnou pozornost věnovanou teroristickým útokům v nekonfliktních zemích, došlo jen k 37 útokům, které vedly k více než 25 úmrtím. To odpovídá 551 ekvivalentním útokům v konfliktních zemích. (Institut for Economis and Peace, 2017)

5.2 Vyhodnocení dat

Z námi vyjmenovaných sedmnácti nejzávažnějších útoků světa v době před i po 11. září 2001 bylo 14 provedeno islámskými militantními skupinami nebo jedinci, kteří se k některé z těchto skupin hlásili. Jeden z těchto útoků pak provedla japonská náboženská sekta inspirovaná buddhismem, další pak Američan – jednotlivec a poslední radikálně křesťanské hnutí. Z těchto dat by bylo možné usuzovat, že obecně za většinu teroristických útoků světa nesou a nesli odpovědnost islámští extremisté. Avšak nejzávažnější teroristické činy a jejich pachatele nelze obecně vztáhnout na všechny teroristické činy od roku 1970.

Podle institutu pro Ekonomiku a mír od roku 1970 v zemích OECD, vyjma Turecka a Izraele zemřelo při teroristických útocích na 10 000 osob, z toho 58 procent těchto úmrtí se stalo před rokem 2000. V Evropě je obávaný ISIL jen čtvrtý nejsmrtelnější. Separatistické skupiny jako irští separatisté (IRA) nebo baskičtí nacionalisté (ETA) zabili 2450 lidí od roku 1970, což představuje plných 26 procent z celkového počtu všech úmrtí na terorismus od roku 1970. (Institut for Economics and Peace, 2017)

Evropa

V Evropě od roku 1970 došlo celkem k 18 811 teroristickým útokům, při nichž bylo zabito celkem 11 288 osob. Z toho 5 215 lidí zemřelo při bombových útocích, 2 463 při atentátech, 2 270 při napadeních, 957 zabitých bylo rukojmími, 183 osob zemřelo při únosech a nakonec 88 zemřelých při útocích na budovy, viz obrázek 8. Od sedmdesátých let do počátku let devadesátých byly nejčastějšími útoky separatistických a extremistických skupin v západní Evropě zejména v Severním Irsku a ve Španělsku. Přibližně od poloviny devadesátých let, po pádu Sovětského svazu, vznikly teroristické skupiny v následných konfliktech v bývalých sovětských republikách, přičemž někteří získali podporu od zahraničních extremistů, včetně al-

Káidy. Konflikt na Ukrajině v posledních letech vedl k dalším teroristickým útokům ve východní Evropě. V roce 2016 počet smrtících útoků na kontinentu dále klesal. I když docházelo pouze k menším útokům, byly stále smrtící a zabily celkem více než 300 lidí. Nejvíce lidí bylo zabito při útocích v roce 2004, kdy zemřelo více než 800 osob. V Rusku, při teroristických útocích, zemřelo nejvíce osob v porovnání evropských úmrtí (3 860 zemřelých při 895 smrtících útocích). (Alcantara, 2017)

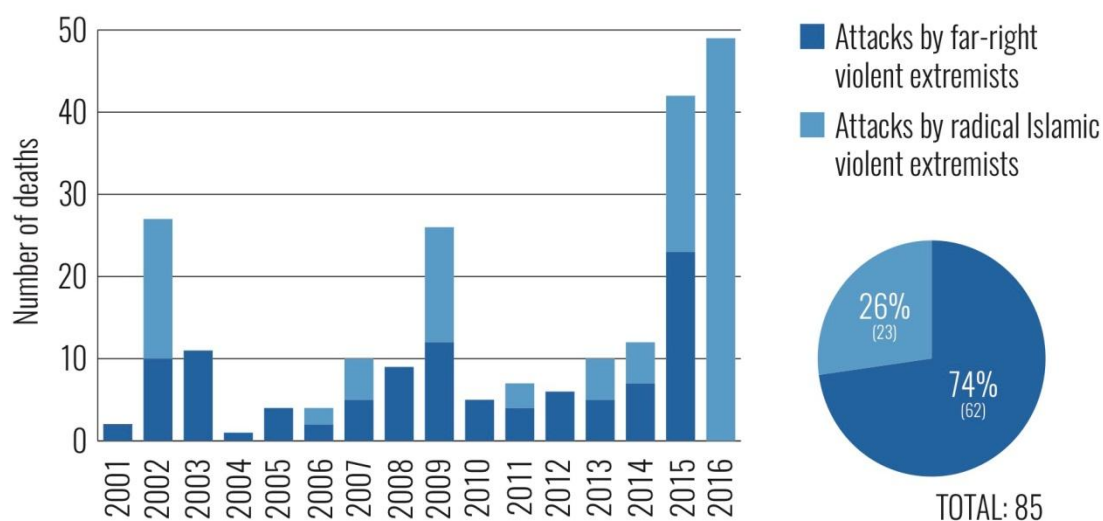
Evropa vnímá nárůst útoků poslední doby velmi negativně, neboť se jí přímo dotýká, když v roce 2016 zaznamenala Evropa nejvyšší počet útoků inspirovaných ISIL. Proto lze také konstatovat, že v Evropě lze rok 2016 považovat za nejhorší v dlouhodobém srovnání, a to od roku 1988. Útoky inspirované ISIL v Evropě vzrostly z 32 v roce 2015 na 68 v roce 2016. Z této změny teroristické taktiky (tendence, která je patrná od roku 2014 - útoky proti měkkým civilním cílům) vyšel další trend, kterým je možnost sofistikovaných a méně sofistikovaných útoků, když ty sofistikované, které vyžadují více plánování a příprav jsou, v některých případech, schopny zajistit a odvrátit bezpečnostní služby daného státu. Ty méně sofistikované lze odhalit velmi složitě, možná i víceméně náhodně. V tomto případě je však nutné podotknout, že terorismus v Evropě roku 2016 není precedens. (Institut for Economics and Peace, 2017)

Spojené státy americké

Ve Spojených státech amerických od 12. září 2001 do 31. prosince 2016 došlo celkem k 85 teroristickým útokům, při kterých zahynulo 225 osob. Většinu útoků provedli krajně pravicoví radikálové, přesně 26 procent jich bylo provedeno islamistickými radikály, 74 procent pak krajně pravicovými radikály. Krajně pravicové radikály (násilné extremisty) v těchto případech zahrnují bílé supremacisty; anti-vládní skupiny; skupiny s extrémními názory na potraty, práva zvířat, životní prostředí nebo federální vlastnictví veřejných pozemků, islamistické radikály pak zastupují radikální islamistické subjekty, jako je islámský stát v Iráku a

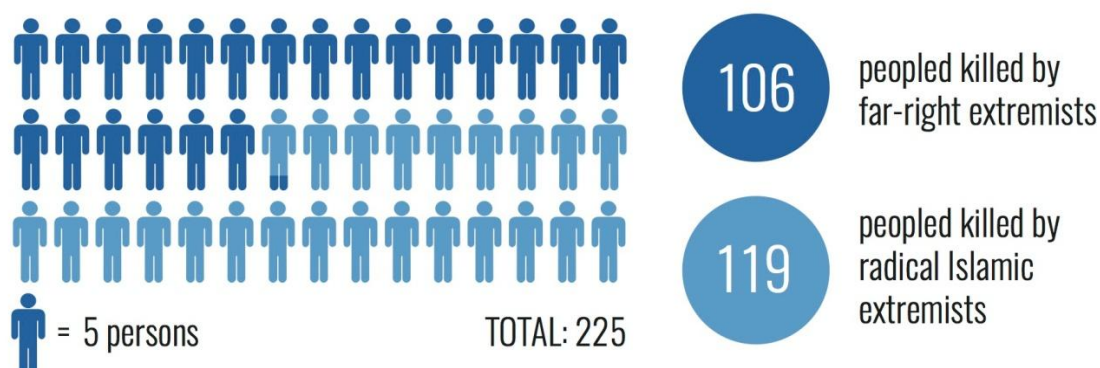
Sýrii. Při porovnání obětí provedených těmito skupinami dochází však k opačnému trendu, i když počet obětí je téměř totožný. Nicméně to znamená, že se islamističtí radikálové zaměřují na co největší počet cílů při jednom útoku. Konkrétně se jedná o 119 mrtvých připisovaných islámským radikálům. 106 mrtvých pak připadá na krajně pravicové extremisty, viz obrázky 8 a 9. Americký think-tank New America sestavil informace o teroristických aktivitách ve Spojených státech po 11. září. Podrobněji uvádí údaje o ideologiích, které vedly k teroristickým útokům až do útoku v Charlottesville v srpnu 2017. Jejich výčet podle ideologií je pak následující: 95 úmrtí bylo provedeno džihádistou, 68 krajně pravicovými radikály a 8 černošskými separatisty (národními supremacisty). Není bez zajímavosti, že zpráva uvádí, že i jednotlivci, kteří provádějí džihádistické útoky jsou někdy Američané anebo dlouholetí obyvatelé Spojených států amerických. (Valverde, 2017)

From Sept. 12, 2001, to Dec. 31, 2016, there were 85 attacks by violent extremists in the U.S. resulting in 225 deaths.

Obrázek 8 Teroristické útoky v USA od 12. září 2001 do 31. prosince 2016. *Attacks by far-right violent extremists*- útoky krajní pravice; *Attacks by radical Islamic violent extremists* – útoky radikálních islamistů. (zdroj: Valverde 2017)

From Sept. 12, 2001, to Dec. 31, 2016, 47% of deaths resulted from far-right extremists. The other 53% resulted from attacks by radical Islamic extremists.

Obrázek 9 Počet obětí při útocích v USA od 12. září 2001 do 31. prosince 2016. *Peopled killed by far-right extremists* – lidé zabití krajně pravicovými radikály; *peopled killed by radical Islamic extremists* – útoky radikálních extremistů. (zdroj: Valverde 2017)

Afrika

V Africe za posledních 5 let bylo při teroristických útocích zabito na 20 000 osob, z toho dvě militantní skupiny, kterými je Boko Haram a al-Shabab provedly 71 procent nahlášených útoků, při kterých zemřelo 91 procent lidí. Nicméně i v této oblasti lze pozorovat pozitivní trend, kterým je pokles fatálních teroristických útoků hluboko pod úroveň roku 2012. Tato zjištění jsou podložena analýzou VOA dat z projektu ACLED (Armed Conflict Location and Event Data Project). ACLED sleduje politické násilí, protesty a teroristické události v celé Africe. Jejich zprávy shrnují útoky od roku 1997, a to na základě údajů shromážděných z místních zpravodajských médií, vládních výpovědí, nevládních organizací a publikovaných výzkumů. Podle dostupných údajů dosáhl počet zemřelých při teroristických útocích v Africe nejvyšší úrovně v roce 2015, když militantní skupina Boko Haram zabila více než 8000 lidí v Nigérii, Kamerunu, Čadu a Nigeru, viz obrázek č. 10. Boko Haram představuje nejničivější skupinu celého kontinentu. Na konto Boko Haram jde za posledních 20 let celá třetina všech úmrtí z důvodu terorismu v Africe.

Vrcholem v počtu teroristických útoků byl rok 2012, a to nejen kvůli Boko Haram a al-Shabab, ale také kvůli militantním skupinám v Mali, kde al-Káida v islámském Maghrebu a spojeneckých skupinách krátce kontrolovala sever oblasti. (Solomon, 2017)

Asie

V jižní Asii, ve které se nacházejí tři z deseti terorismem nejvíce postižených zemí světa, tedy Indie, Pákistán a Afghánistán, zaznamenala mírné zlepšení oproti roku 2015, což bylo zapříčiněno zejména poklesem útoků v Afghánistánu a Pákistánu. V regionu se od roku 2002 výrazně zvýšila teroristická aktivita, když v roce 2002 zde proběhlo 282 teroristických útoků, které měly za následek 883 úmrtí, v roce 2016 se jednalo o celkem 3 137 útoků s 5949 zabitými. Cílem útoků pak byly převážně policisté a civilní osoby. Jediné dvě země regionu, které zaznamenaly snížení teroristických aktiv, jsou Srí Lanka a Nepál. Zeměmi, které za posledních 15 let vykázaly nejnižší úroveň terorismu v regionu, jsou Bhútán a Maledivy. (Institut for Economics and Peace, 2017)

Střední Asie zaznamenala po rozpadu Sovětského svazu záplavu uvědomění si náboženského přesvědčení. To se týkalo zejména Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Tádžikistánu, Turkmenistánu a Uzbekistánu. Ve střední Asii se spolu s tradičními islámskými formami znovu začaly objevovat radikální a militantní islámské tendence. (Omelicheva, 2015) Teroristické útoky spáchané občany střední Asie ukazují na rostoucí potenciál radikálních islámských skupin ze zemí regionu. (Stockholm 7. dubna 2017 – útok provedl občan Uzbekistánu, 3. dubna 2017 provedl etnický Uzbek z Kyrgystánu útok na metro v Petrohradě). Těmto útokům předcházely i jiné, vedené islámskými radikály ze Střední Asie, během předchozích 12 měsíců. Avšak je nutné zmínit, že v samotné Střední Asii je riziko teroristické hrozby na nízké úrovni, což lze přičíst masovému dozoru a rozsáhlému pronásledování nezávislých islámských skupin autoritářskými režimy regionálních

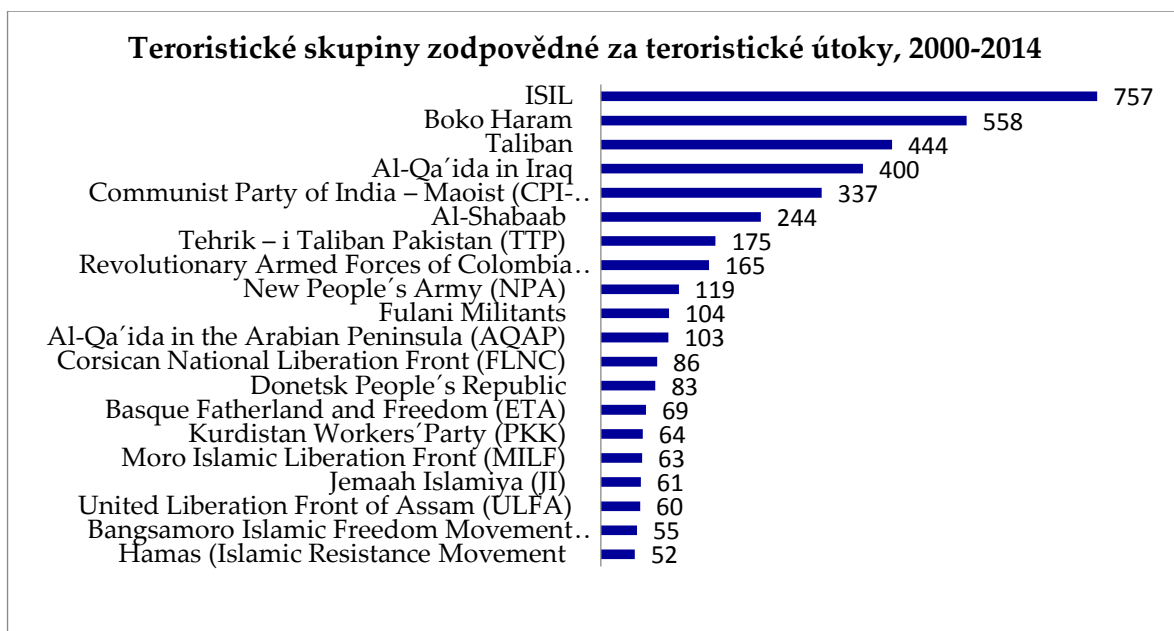
států. Tyto akce však vedly k radikalizaci jednotlivců, případně i celých skupin. Po radikalizaci následuje opuštění země a připojení k islámským teroristickým organizacím působícím v zahraničí (dříve v Afghánistánu a Pákistánu, v současné době v Sýrii a v Iráku). Během posledních deseti let byli islámští radikálové ze Střední Asie zapojeni do teroristických aktivit po celém světě - od USA, Afghánistánu, Pákistánu a Sýrie až po Turecko a země Evropské unie. Trend radikalizovaných osob, které migrují mimo střední Asii se s největší pravděpodobností v budoucnu zvýší v důsledku demografických tlaků v regionu, rostoucích autoritářských tendencí a rozsahu pronásledování. Teroristické hrozby vznikající pro Evropskou unii od radikálních islámských militantů ze Střední Asie se tak pravděpodobně také zvýší. (Lang, 2017)

Střední východ a severní Afrika (MENA)

Od roku 2014 zaznamenává region Blízkého východu a severní Afriky více teroristického násilí než kterýkoli jiný region. I když po celém světě mezi lety 2015-2016 došlo k poklesu terorismu, útoky v tomto regionu se naopak o 2 procenta zvýšily na více než 6000. Zároveň počet mrtvých vzrostl o 8 procent na celkových více než 19100. Padesát pět procent ze všech útoků na Blízkém východě a v severní Africe se v roce 2016 stalo v Iráku, který zaznamenal od roku 2015 zvýšení teroristických útoků o 22 procent. Také procento zemřelých při teroristických útocích v Iráku vzrostlo o 38 procent, což ve výsledku tvořilo téměř dvě třetiny (64 procent) všech úmrtí v oblasti Blízkého východu a severní Afriky, jejichž důvodem byl teroristický útok. Deset z jedenácti nejsmrtelejších teroristických útoků v roce 2016 v oblasti MENA, se stalo na Blízkém východě. Konkrétně došlo k devíti útokům v Iráku a jednomu v Sýrii. Všechny tyto útoky si připsal ISIL, když nejnižší počet zabitých na jeden útok se pohyboval blízko stovky, nejvyšší počet byl více než 380 mrtvých na jeden útok. (Start, 2017)

Světová situace

Přehledné znázornění světové situace nám dává obrázek 10, který graficky znázorňuje přehled teroristických skupin, které mezi roky 2000-2014 provedly nejzávažnější teroristické útoky. Z dvaceti skupin, které útoky provedly, se třináct uskupení řadí mezi militantní islámské organizace. Všechna hnutí provedla celkem 4002 útoků. Třináct skupin hlásících se k radikálnímu islamismu, pak provedlo 3085 útoků, což činí 77,1 procent. Necelých 23 procent se dělí mezi skupiny, které lze klasifikovat jako národně osvobozené a politické. Je zajímavé, že prvních pět skupin řadících se radikálním islámským organizacím provedlo za sledovanou dobu 2403 útoků, což je 78,1 procent z celkového počtu teroristických útoků provedených radikálními islámskými skupinami. Pokud bychom uvažovali nad všemi provedenými útoky bez rozdílu ideologie, těchto 5 hnutí spáchalo 60,1 procent teroristických útoků. Z výše uvedeného plyne, že těchto 5 skupin nese odpovědnost za marginální část závažných světových teroristických útoků provedených v daném časovém rozmezí. Dále lze konstatovat podle působnosti daných uskupení, že nejvyšší počet závažných teroristických útoků byl proveden na Středním východě a v severní Africe.

Obrázek 10 Teroristické skupiny zodpovědné za většinu závažných teroristických útoků světa v letech 2000-2014. (zdroj: Statista)

Pro konkrétní přehled nedávných útoků jsme vytvořili tabulku 1, která znázorňuje světové útoky, provedené teroristickými skupinami, případně zradikalizovanými jednotlivci od 1. ledna 2016 do 31. července 2018. Data byla převzata z Esri Story Maps a laboratoří PeaceTech Lab, které využívají údaje z Wikipedie, kde je uvedena chronologie teroristických útoků po celém světě. Stránky, ze kterých bylo čerpáno, jsou považovány za velmi kvalitní, neboť dle Esri Story Maps a laboratoří PeaceTech Lab byly od začátku roku 2018 tisíckrát zrevidovány odborníky v oblasti globálních konfliktů a terorismu. (Esri, 2016-2018).

Tabulka 1 Přehled světových teroristických útoků od 1.1. 2016 do 31.7. 2018 (zdroj: Esri)

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Abderrahmane Amara (Lone wolf)					1	0	islámský radikalismus
Abdul Razak Ali Artan					1	0	islámský radikalismus
Abdulahi Sharif			1	0			islámský radikalismus
Abid Hussain	1	0					islámský radikalismus
Abu Nidal Organization			1	0			islámský radikalismus
Ahmad Khan Rahami					1	0	islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Ahmed Amin El-Mofty			1	0			islámský radikalismus
Ahmed Hanachi			1	2			islámský radikalismus
Ahrar al-Sham			2	24			islámský radikalismus
Akayed Ullah			1	0			islámský radikalismus
Albanian Kosovars Militants			1	0			separatismus
Alexandre Bissonnette			1	6			krajní pravice
al-Káida	35	179	56	367	32	191	islámský radikalismus
Allied Democratic Forces	11	82	2	21	5	67	islámský radikalismus
Allied Democratic Forces (ADF) or Mai-Mai			1	2			krajní levice
Al-Mourabitoun			1	77	1	0	islámský radikalismus
al-Nusra Front					4	63	islámský radikalismus
al-Nusra Front and Ahrar ash-Sham						69	islámský radikalismus
al-Nusra Front and others groups					1	5	islámský radikalismus
al-Shabaab	64	326	82	1074	68	478	islámský radikalismus
Anarchists			3	1			krajní levice
Anglophone secessionist			1	1			separatismus
Ansar Al-Furqan			1	0			islámský radikalismus
Ansar al-Islam			2	2			islámský radikalismus
Ansar al-Islam and Fursan al-Iman	1	27					islámský radikalismus
Ansar al-Sunna	4	19					islámský radikalismus
Ansar Dine			1	4	5	12	islámský radikalismus
Anti-balaka	1	1	4	30	1	16	křesťanský radikalismus
Anti-government militants			1	0			krajní pravice
Anti-muslim Lone wolf					1	0	krajní pravice
Arakan Rohingya Salvation Army	1	0	1	6			separatismus
Arm na Poblachta	1	1					separatismus
Armed Forces of the Democratic Republic of the Congo					1	0	separatismus
Army of conquest					1	1	islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Ayanle Hassan Ali					1	0	islámský radikalismus
Bakonjo independentist					1	14	separatismus
Baloch Republican Army	1	3					separatismus
Balochi nationalists					1	2	separatismus
Balochistan Liberation Army	2	6	4	27	2	8	separatismus
Baluch Liberation Front	1	1	1	15			separatismus
Bangsamoro Islamic Freedom Fighters	4	0	5	10	1	0	islámský radikalismus
Barisan Revolusi Nasional	18	14	6	10			islámský radikalismus
Benghazi Shura Council			1	0	5	9	islámský radikalismus
Boko Haram	67	573	111	758	56	703	islámský radikalismus
Brigada de Acción Informal Bruno Filippi					1	0	krajní levice
Buddhist nationalists	1	0					budhistický radikalismus
Bundu dia Kongo			1	0			separatismus
Carlos Peralta (lone wolf)					1	0	islámský radikalismus
Caucasus Emirate					1	2	islámský radikalismus
Colectivos			1	0			protivládní ideologie
Communist Party of India (CPI)	28	42	9	31			krajní levice
Communist Party of India (Maoist)			3	13	2	1	krajní levice
Conspiracy of Fire Nuclei			3	0	1	0	krajní levice
Coordinadora Arauco Malleco			1	0			ekologismus
Daredevils of Sassoun					1	3	ozbrojená politická skupina
David Sonboly					1	9	rasismus, krajní pravice
Democratic Karen Buddhist Army (DKBA)					1	3	budhistický separatismus
Democratic Party of Iranian Kurdistan (PDKI)			1	1			separatismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Democratic Union Party			1	7			krajní levice
Dissident republicans			1	0			separatismus
Donetsk People's Republic			10	8	8	13	separatismus
East Indonesia Mujahideen			1	1			islámský radikalismus
East Turkistan Islamic Movement					1	0	islámský radikalismus
Ejercito del Mariscal Lopez			1	0			separatismus
Far Right extremist					1	0	krajní pravice
FARC dissidents	10	7	19	11			krajní levice
FARC Dissidents or Paramilitaries			1	1			krajní levice
Farouq Brigades and Ahrar al-Sham					1	2	islámský radikalismus
Fedayeen					1	12	islámský radikalismus
Federation-International Revolutionary Front (FAI-FAR)	1	0					krajní levice
Fidai Makaz					1	6	islámský radikalismus
Forces Nationales de Liberation (FNL)			2	11			separatismus
Free Syrian Army (FSA)					1	12	islámský radikalismus
Front for the Liberation of the Enclave of Cabinda (FLEC)					2	19	separatismus
Fulani herdsmen			5	52	6	124	islámský radikalismus
Fulani, ex-Seleka members, and Fulani herdsmen					1	10	islámský radikalismus
General Military Council for Iraqi Revolutionaries ((G)MCIR)			1	0			krajní levice
Gultchekhra Bobokoulova	1	1					islámský radikalismus
Hamas	1	0			1	0	islámský radikalismus
Hamou Benlatreche			1	0			islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Harakat Nour al-Din al-Zenki					1	1	islámský radikalismus
Hasm Movement	1	2	2	0			islámský radikalismus
Hezbollah					2	0	islámský radikalismus
Hindu Nationalist			1	1			islámský radikalismus
Hizbul Ahrar	3	3					islámský radikalismus
Hizbul Mujahideen	13	6	4	11	2	8	islámský radikalismus
Hizb-ul-Mujahideen							islámský radikalismus
Houthis			1	2	5	51	islámský radikalismus
Imam Shamil Battalion			3	16			islámský radikalismus
Individuals Tending to the Wild			2	1			ekologismus
Informal Anarchist Federation			1	0			krajní levice
Iran-affiliated militias					1	0	islámský radikalismus
Islamic Extremists					7	8	islámský radikalismus
Islamic Jihad			1	0			islámský radikalismus
Islamic Jihad Movement in Palestine			2	2			islámský radikalismus
Islamic Militants					8	32	islámský radikalismus
Islamic Movement in Israel			1	0			islámský radikalismus
Islamic Rebels					1	30	islámský radikalismus
Islamic Revolutionary Guard Corps					1	7	islámský radikalismus
Islamic State (ISI,ISIL, ISIS, IISIL)	226	1795	466	3527	521	10177	islámský radikalismus
Islamic terrorist					1	0	islámský radikalismus
Islamist	5	9	19	22	10	11	islámský radikalismus
Islamist Lone wolf					2	0	islámský radikalismus
Ittehad-ul-Mujahideen	1	5	1	1			islámský radikalismus
Jabhat al-Nusra					3	74	islámský radikalismus
Jabhat Fatah al-Sham			1	0	1	5	islámský radikalismus
Jaish ul-Adl			1	2			islámský radikalismus
Jaish-e-Mohammed	29	18	11	22	1	8	islámský radikalismus
Jaish-e-Mohammed and Hizbul Mujahideen	1	0	1	5			islámský radikalismus
Jamaah Ansharut Tauhid			1	3			islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Jama'at Nasr al-Islam wal Muslimin (Takfir wal-Hijra)	1	2	9	17			islámský radikalismus
Jamaat-ul-Ahrar	1	3	10	167	2	31	islámský radikalismus
James Alex Fields			1	1			krajní pravice
Jammu Kashmir Liberation Front			1	1			separatismus
Jaysh al-Islam	4	64	2	4	1	23	islámský radikalismus
Jihad and Reform Front			2	2			islámský radikalismus
Jihadists			2	3			islámský radikalismus
Kachin Independence Army	1	2					separatismus
Kalmius Brigade			2	2			separatismus
Kamwina Nsapu			2	43			separatismus
Kangleipak Communist Party			1	0			krajní levice
Khalid Masood			1	5			islámský radikalismus
Kurdistan Free Life Party (PJAK)			1	2			separatismus
Kurdistan Freedom Falcons			1	2	6	133	separatismus
Kurdistan Freedom Hawks (TAK)					2	11	separatismus
Kurdistan Workers' Party (PKK)	17	45	50	73	73	192	separatismus
La Familia Michoacana			1	1			drogový kartel
Las Autodefensas Gaitanistas de Colombia (Los Urabeños, Clan del Golfo/Clan Gulf)	1	0	5	4	1	0	krajní pravice
Lashkar al-Zil			1	0			islámský radikalismus
Lashkar-e-Islam			1	2			islámský radikalismus
Lashkar-e-Jhangvi	2	1	13	31	9	23	islámský radikalismus
Lashkar-e-Taiba	7	11	12	20	2	16	islámský radikalismus
Lashkar-e-Taiba and Hizbul Mujahideen	1	1					islámský radikalismus
Left-Wing Extremists			1	0			krajní levice
Libya Revolutionaries Operations Room			2	1			islámský radikalismus
Lone wolf			19	25	16	5	islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Lord's Resistance Army	1	0					islámský radikalismus
Los Zetas			1	7			drogový kartel
Luhansk People's Republic			1	0	2	3	separatismus
Luhansk People's Republic (LPR)/SBU			1	1			separatismus
Mai-Mai					2	17	krajní levice
Mai-Mai Militants			2	11	1	1	krajní levice
Mansour al-Amri			1	2			islámský radikalismus
mapuche			2	1	1	0	ekologismus
Mapuche Militants			3	0			separatismus
Mara Salvatrucha (MS-13)			1	7			gang spolupracující s drogovými kartely
Maute Group					2	3	islámský radikalismus
Militant Anarchist			1	0	1	0	krajní levice
Militant separatists					1	6	separatismus
Movement of Democratic Forces of Casamance	1	14					separatismus
Mujao					1	2	islámský radikalismus
Mullah Dadullah Front			1	2			islámský radikalismus
Multiple gangs					1	5	gangy páchající trestnou činností
Muslim Extremists					1	1	islámský radikalismus
Muslim Insurgents					1	2	separatismus
Muslim Militants					2	2	islámský radikalismus
Muslims Rebels					1	1	islámský radikalismus
Nasha'at Melhem		3					islámský radikalismus
National Democratic Front of Bodoland (NDFB)			1	0	1	14	separatismus
National Liberation Army - Colombia (ELN) or Popular Liberation Army (EPL)			1	1			krajní levice
National Liberation Army (ELN)	18	22	35	27	15	10	krajní levice
National Liberation Army (ELN) and Autodefensas Gaitanistas (Clan del Golfo)			2	2			krajní levice

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
National Liberation Army or Clan del Golfo					1	2	krajní pravice
National Liberation Front of Corsica			1	0			separatismus
National Socialist Council of Nagaland (NSC)N-K and United Liberation Front of Assam (ULFA)			1	2			separatismus
National Socialist Council of Nagaland (NSCN), NSCN-K	1	4	1	0	2	1	separatismus
Naxalites (Naxals)			5	11	1	1	krajní levice
Neo Nazi			1	2			krajní pravice
New IRA (RIRA)			2	0	1	1	separatismus
New People's Army (NPA)	14	8	16	16	3	0	krajní levice
Niger Delta Avengers (militants)			2	5	1	4	domobrana
Nordic Resistance Movement			1	0	1	0	krajní pravice
Nusrat al-Islam			2	8			islámský radikalismus
Nyatura					1	3	krajní levice
Óglaigh na hÉireann (Real IRA splinter group)			1	0			separatismus
Okba Ibn Nafaa Brigade			1	1			islámský radikalismus
Organization for Revolutionary Self-Defense			1	0			domobrana
Osman Nuri Caliskan (Lone wolf)					1	0	islámský radikalismus
Palestinian lone wolf					30	6	islámský radikalismus
Palestinian nationalist	6	3	5	1	1	0	islámský radikalismus
Paraguayan People's Army	1	1	4	0	1	0	krajní levice
Paramilitares			3	3			krajní pravice
Patani United Liberation Organisation			1	8			separatismus
Pattani separatists					2	1	separatismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
People's Liberation Army, Nepal (PLA)			2	2			krajní levice
People's Revolutionary Militias (MRP)			1	3			separatismus
PKK-linked Civil Protection Units (YPS)					1	1	krajní levice
Policemen					1	6	islámský radikalismus
Popular Fighters Group			1	0			krajní levice
Popular Front for the Liberation of Palestine			1	0			separatismus
Popular Front for the Rebirth of Central African Republic			1	0			islámský radikalismus
Popular Liberation Army (EPL)			8	5			krajní levice
PKK-linked Civil Protection Units (YPS)			3	2			krajní levice
Popular Resistance Committees	1	0					islámský radikalismus
Popular Revolutionary Army			1	1			krajní levice
Pro-Ukrainian militants					1	1	krajní pravice
Rakhmat Akilov			1	5			islámský radikalismus
RENAMO					8	6	krajní pravice
Resistencia Ancestral Mapuche			1	0			separatismus
Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)			1	1	1	0	krajní levice
Revolutionary People's Liberation Party/Front (DHKP-C)					1	0	krajní levice
Revolutionary Struggle			1	0			krajní levice
Riad Ismaeel Abdullah (Lone Wolf)					1	1	islámský radikalismus
Right Wing Militants			1	0			krajní pravice
Right-Wing Extremists			2	1	2	0	krajní pravice
Rubicon			1	0			krajní levice
Runda Kumpulan Kecil	1	1	4	1			islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Ruslan Kulikbayev					1	10	islámský radikalismus
Salafist Extremist					1	0	islámský radikalismus
Salafist Extremist							islámský radikalismus
Salafist jihadist			1	1			islámský radikalismus
Salafist Lone Wolf					1	0	islámský radikalismus
Salman Abedi			1	22			islámský radikalismus
Seleka	3	29	1	7	2	55	islámský radikalismus
Separatists					1	3	separatismus
Shia Militants			6	5			islámský radikalismus
Shining Path (Sendero Luminoso)	3	5	7	10	1	0	krajní levice
Shura Council of Benghazi Revolutionaries					1	23	islámský radikalismus
Shura Council of Mujahideen in Derna	4	6	2	9			islámský radikalismus
Sindhudesh Liberation Army					1	0	separatismus
Soldiers of Egypt			1	5			islámský radikalismus
Sparta Battalion			1	2			separatismus
Students Islamic Movement of India							islámský radikalismus
Sudan People's Liberation Army (SPLA)			1	10	1	13	separatismus
Suicide bomber trainers					1	0	islámský radikalismus
Supreme Command for Jihad and Liberation			2	8			islámský radikalismus
Syrian Rebel Group					1	15	islámský radikalismus
Tahrir al-Sham	1	1	16	167			islámský radikalismus
Taliban	137	882	141	1245	96	841	islámský radikalismus
Tehreek-ul- Mujahideen	2	0					islámský radikalismus
The Hasm Movement			6	14	1	7	islámský radikalismus
Thomas Mair					1	1	krajní pravice
Túpac Amaru Revolutionary Movement (MRTA)			1	1			krajní levice
Turkish Nationalists			1	0			krajní pravice
Turkistan Islamic Party			1	1	1	2	islámský radikalismus

skupina (hnutí), jednotlivec	2018 (1.1. - 31.7.)		2017		2016		ideologie útoku
	útoky	mrtví	útoky	mrtví	útoky	mrtví	
Ukrainian Anarchists			2	3			krajní levice
Ukrainian Militants			1	0			separatismus
ULFA and USCN					1	3	separatismus
United Baloch Army and Baloch Republican Army	1	6					separatismus
United Liberation Front of Assam (ULFA)	1	1	1	2			separatismus
United Liberation Front of Western South East Asia					1	0	separatismus
Unknown	4	39	30	175	381	1028	neznámí útočníci
Vilayat Dagestan			1	2			islámský radikalismus
Weichan Auka Mapu			1	0			ekologismus
White Supremecist			1	1			krajní pravice
CELKEM	768	4274	1371	8423	1490	14801	

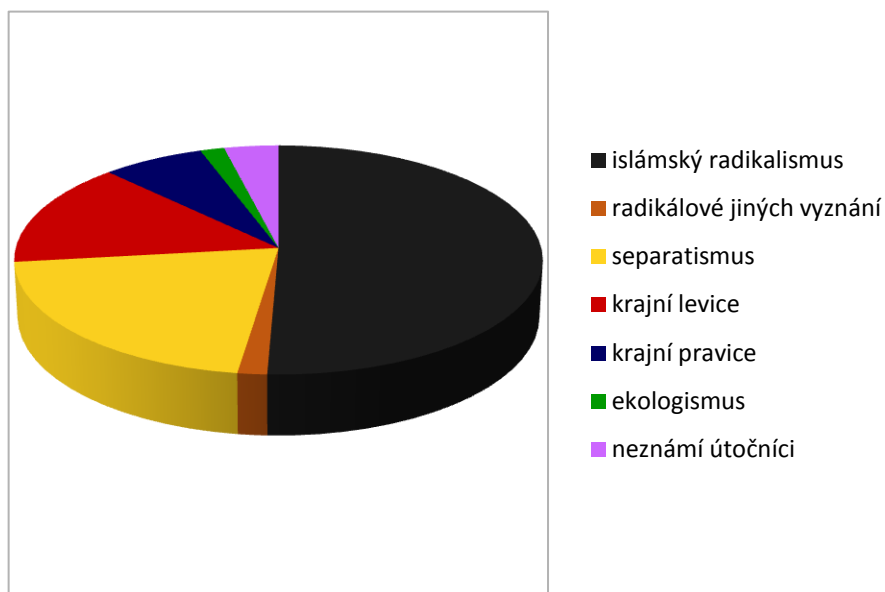
Pro znázornění důvodu teroristických útoků podle jednotlivých ideologií byla vytvořena tabulka 2. Je z ní patrné, že největší množství útoků bylo spácháno z náboženského přesvědčení, přesněji z radikálního fundamentalismu. Konkrétně se jednalo o 128 radikálně náboženských uskupení, která provedla celkem 2688 teroristických útoků, při kterých zemřelo 25233 osob. Vyjádřeno v procentech radikální náboženská hnutí v 74,1 procentech útoků zabila 91,8 procent osob z celkového počtu obětí. Pro stanovení naší hypotézy č. 1 jsou důležitá data skupin vyznávajících islámský radikalismus. Takových skupin je celkem 124 a provedly 2679 útoků, při kterých zahynulo 25182 lidí. Procentuálně pak v celkovém součtu všech skupin mluvíme o tom, že 50,6 procent útoků provedla hnutí, jejichž ideologií je islámský radikalismus, při těchto útocích však zemřelo 91,6 procent osob. Při srovnání počtu jednotlivých útočících skupin řadících se k islámským radikálům a radikálům jiných vyznání vyznívá srovnání jednoznačně v neprospěch islámských radikálů, když těch je celkem 124 skupin a radikálové jiných vyznání disponují v naší tabulce pouze 4 uskupeními, zanedbatelný je v celkovém součtu také počet

jejich obětí 25182 ku 51 v neprospěch islámských radikálů. Rozdíl mezi útoky islámských radikalistů a ostatních skupin je výrazný, jedná se o 73,8 procent útoků, které provedli islámští radikálové, ostatní uskupení pak jsou se svými 26,2 procenty útoků doslova pozadu. Výrazný nepoměr je v počtu zemřelých, když 91,6 procent osob jde na úkor islámských radikálů. Bez zajímavosti není ani poměr útoků a zemřelých. Islámský radikalismus má více než devítinásobný poměr zemřelých na útok, další neblíží jsou separatisté a neznámí útočníci v poměru přibližně tři zemřelých na útok. Z těchto údajů by se dalo usuzovat, že cílem islámských radikalistů je způsobení co nejvyššího počtu obětí z řad takzvaných měkkých cílů.

Tabulka 2 Ideologie útoků, počet útoků, obětí za roky 2016-2018 (zdroj: Esri)

	2018 (1.1.-31.7.)		2017		2016		počet v tabulce	útoky	oběti na životech
islámský radikalismus	670	4124	1067	7799	942	13259	124	2679	25182
radikálové jiných vyznání	2	1	5	31	2	19	4	9	51
separatismus	29	85	101	220	111	439	51	241	744
krajní levice	75	85	138	159	33	34	36	246	278
krajní pravice	1	0	18	18	17	10	17	36	28
ekologismus	0	0	6	2	1	0	4	7	2
neznámí útočníci	-9	-21	36	194	384	1040	9	411	1213

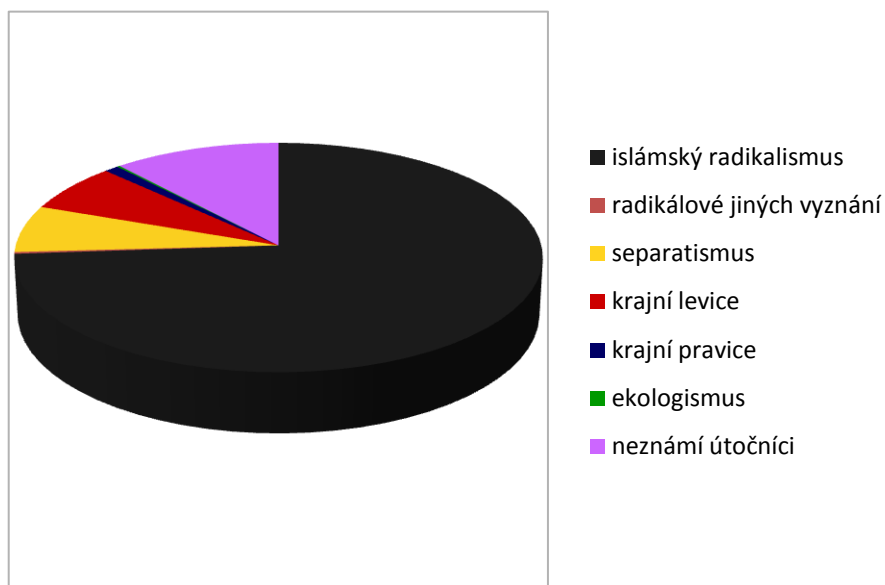
Počet uskupení dle zaměření

Obrázek 11 Teroristické organizace dle zaměření (zdroj: Esri)

Obrázek 11 přehledně zobrazuje počet teroristických skupin podle zaměření (ideologie). Islámský radikalismus představuje největší skupinu, když 124 skupin činí 50,6 procent celkového počtu, následují separatisté s 20,8 procenty, krajní levice se 14,7 procenty, pravice se 7 procenty, neznámí útočníci se 3,7 procenty a nakonec shodně po 1,6 procent mají uskupení radikálů jiných vyznání a skupiny, jejichž ideologií je ekologismus. Celkem se jedná o 245 teroristických uskupení, které útočily v letech 2016-2018.

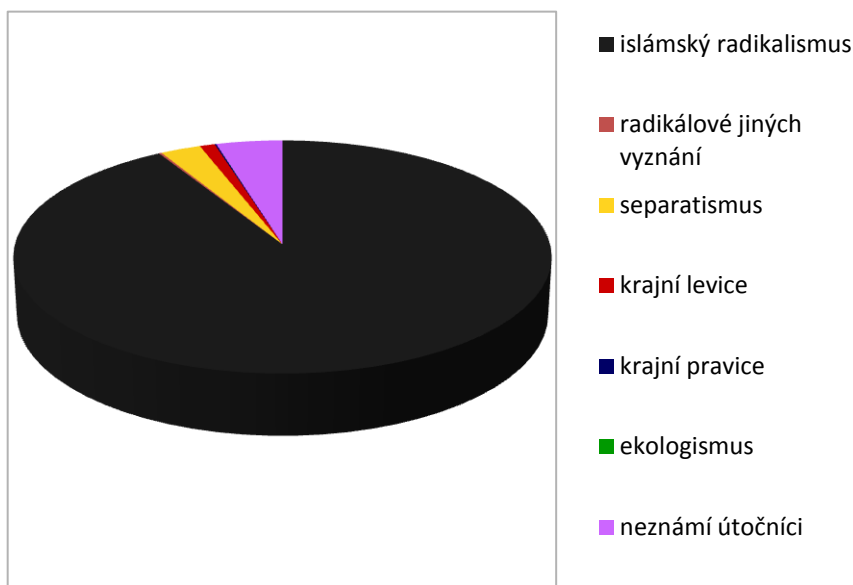
Počet útoků dle zaměření 2016-2018

Obrázek 12 Útoky provedené teroristickými organizacemi dle zaměření (zdroj: Esri)

Obrázek 12 zobrazuje počet teroristických útoků podle toho, jakou ideologii vyznává daná organizace, která útok provedla. Je zcela patrné, že dominantní postavení v počtu útoků zaujímají skupiny vyznávající islámský radikalismus. Konkrétně byly útoky provedeny následujícím způsobem. Skupiny vyznávající islámský radikalismus se na útocích podílely 73,8 procenty. Dalšími útočníky s 11,3 procenty byli neznámí útočníci (zde nebylo možné určit ideologii, neboť k útokům se nepřihlásila, ani nebyla vypátrána žádná skupina ani jednotlivec). Třetí místo v pořadí pak zaujímá krajní levice, následována separatisty s 6,6 procenty útoků. Krajní pravice má pak na svém kontu 1 procento útoků, radikálové jiných vyznání 0,3 procent a nakonec uskupení radikálních ekologů s 0,2 procenty útoků.

Počet obětí 2016-2018

Obrázek 13 Počet obětí podle uskupení, které provedly útoky (zdroj: Esri)

Obrázek 13 ukazuje počet obětí podle skupin, které provedly teroristický útok. Opět dominují uskupení hlásící se radikálnímu islamismu. Těmto hnutím připisujeme 91,6 procent obětí z celkového počtu útoků. 4,4 procent mrtvých mají na svědomí neznámí útočníci. Separatisté si připisují následujících 2,7 procent zemřelých a krajní levice způsobila smrt 1 procentu osob. Posledních 0,3 procent zemřelých se dělí mezi zbývající uskupení.

Pro lepší orientaci uvedeného přehledu závažných světových útoků v předchozí kapitole (tabulka 2) byla vytvořena tabulka 3, ta nám podává přehled o ideologii, motivech, a způsobech provedení závažných teroristických útoků v letech 1972-2017.

Tabulka 3 Ideologie, motivy a způsoby provedení závažných teroristických útoků (1972-2017) (zdroj: vlastní)

Místo, datum	Skupina	Počet obětí	Motiv	Ideologie	Způsob
Somálsko 14.10.2017	Al-Shabaab	587	Radikální fundamentalismus	Islámský radikalismus	Exploze výbušnin v nákladním voze
Paříž 13.11.2015	Islámský stát	130	Radikální fundamentalismus	Islámský radikalismus	Střelba, Sebevražení atentátníci
Nigérie 20.1.2012	Boko Haram	211	Vydírání, požadavek na propuštění teroristů z vězení	Islámský radikalismus	Série koordinovaných explozí
Sindžár (Irák) 14.8.2007	Al-Káida	500	Pomsta, nenávisť	Islámský radikalismus	Koordinované sebevražedné útoky
Bombaj 11.7.2006	Laškar-e-Taiba	189	Vydírání vlády, separatistické požadavky	Islámský radikalismus	Exploze výbušnin
Uganda 23.2.2004	Armáda božského odporu	204	Radikální fundamentalismus	Křesťanský radikalismus	Střelba
Londýn 7.7.2005	Al-Káida	52	Šíření strachu, pomsta za účast ve válce v Iráku	Islámský radikalismus	Sebevražední atentátníci
Beslan 1.9.2004	Čečenští teroristé (mezi nimi i ženy tzv. černé vdovy)	372	Vydírání vlády, uznání Čečenska samostatným státem	Islámský radikalismus	Série explozí, střelba
Madrid 11.3.2004	Armády mučedníka Abú Háfize Marího	181	Vydírání - požadavek na stažení Španělska z války v Iráku	Islámský radikalismus	Série explozí

Místo, datum	Skupina	Počet obětí	Motiv	Ideologie	Způsob
Moskva 23.- 26.10.2002	Čečenští teroristé včetně tzv. černých vdov	170	Vydírání vlády, uznání Čečenska samostatným státem	Islámský radikalismus	Otrava při zásahu ruských jednotek Specnaz
Bali 12.10.2002	Jemaah Islamyiah	202	Radikální fundamentalismus	Islámský radikalismus	Série explozí
WTC New York 11.9.2001	Al-Káida	3000	Radikální fundamentalismus	Islámský radikalismus	Únos 4 letadel a následný řízený pád do budov (sebevražední atentátníci)
Egyptský Luxor 17.11.1997	Al Gama' a al-Islamiyya	68	Panika, zničení ekonomiky, zvýšení podpory protivládních sil	Islámský radikalismus	Mačety, střelba
Tokijo 20.3.1995	Óm Šinrikjó	12 (5500 přítomných)	Inspirace buddhismem, apokalyptické předpovědi	Radikální směr inspirovaný buddhismem a hinduismem	Otrava jedovatým plynem
Oklahoma City 19.4.1995	Timothy James McVeigh	168	Pomsta, rasismus	---	Exploze výbušnin ve vozidle
Lockerbie 21.12.1988	Lybijci	270	pomsta	----	Exploze výbušnin v letadle
Mnichov 5.9.1972	Černé září	11	Vydírání vlády, požadavek na propuštění vězňů	Islámský radikalismus	střelba

Z tabulky 3 nám vyplývají následující údaje. Bylo provedeno celkem 17 útoků, které byly vyhodnoceny jako nejzávažnější teroristické útoky světa (roli zde hrál počet mrtvých, forma útoku, případně dopad na obyvatelstvo). Pokud budeme v těchto případech hodnotit ideologii, která dané skupiny „pohání“ dojdeme u radikálních islamistů k číslu 13 z 15. Zde je nutné zmínit, že dva případy do tohoto

počtu nezahrnujeme, neboť v jednom nebylo možné ideologii určit a v druhém se pachatel k žádné ideologii nehlásil. To znamená, že ideologie radikálních islámských fundamentalistů byla náboženským vyznáním 86,7 procent skupin, které provedly teroristický útok. Po jednom útoku pak provedly skupiny, jejichž ideologií je křesťanský radikalismus a radikalismus inspirovaný buddhismem. V naší tabulce jsme však uvedli i přehled motivů kvůli, kterým byl útok uskutečněn. Motivem skupin, jejichž ideologií je islámský radikalismus, byl v šesti případech vydírání vlád, ve čtyřech případech radikální fundamentalismus, ve dvou případech pomsta a v jednom případě se jednalo o vyvolání paniky a zničení ekonomiky (očekávaným účinkem měla být podpora protivládních sil). Pomsta byla také ve dvou případech motivem skupin bez ideologie. V jednom případě byla motivem apokalyptická předpověď (buddhistický radikalismus) a v jednom případě byl radikální fundamentalismus skupiny, jejíž ideologií je křesťanský radikalismus. To znamená, že pouze v 5 případech (29,4%) ze 17 byl motivem náboženský radikalismus, z toho ve čtyřech případech (23,5%) se jednalo o radikalismus islámský a v jednom případě (5,9%) křesťanský. Zbývajících 70,6 procent zbývá na ostatní motivy, kdy čelní místo zaujímá vydírání vlád (35,3%), následované pomstou (23,5%), shodně po jednom útoku pak připadá na motivy apokalyptické předpovědi, podpory protivládních sil a křesťanského radikálního fundamentalismu.

Při srovnávání útoků jsme si všimli zajímavosti v datumech útoků, když více než polovina (53%) z nich byla provedena v období září až prosince. Preferovaným způsobem útoku byl útok výbušninou, následovaný střelbou a sebevražděným útokem. Ostatními způsoby útoků pak byla kombinace předešlých a zcela výjimečná byla otrava. Avšak ani takovýto rozbor nepovažujeme za dostačující pro analýzu motivů případně důvodů, které byly základním motivem provedení takových činů. Proto, zároveň i pro ilustraci složitosti této problematiky uvádíme přehled jednotlivců, kteří provedli teroristický útok v letech 2016-2018, podle dat z tabulky 2.

Riad Ismaeel Abdullah – počítačový inženýr pracující pro Jordánské ministerstvo školství 25. září 2016 zavraždil prominentního křesťanského spisovatele za to, že vyvěsil na svoji Facebookovou stránku kreslený film, který vysvětloval pohled hnutí ISIL na posmrtný život. (Ma'ayah, 2017)

Salman Abedi – 22. května 2017 se rodák z Manchesteru odpálil na koncertu zpěvačky Ariany Grande a zabil 22 lidí. Narodil se Libyjským rodičům v roce 1994, předpokládá se, že v 16 letech bojoval po boku svého otce proti Kaddáfího režimu v Lybii, postupně se radikalizoval, měl problémy s přizpůsobením se evropskému životnímu stylu. Svě okolí znepokojoval tím, že souhlasil se sebevražděnými atentáty. Důvodem útoku měla být pomsta za smrt syrských dětí při výbuchu americké trhaviny. (BBC News, 2017)

Ruslan Kulikbayev – 18. července 2016, 26 letý Kazach, salafistický džihádista, provedl útok na policejní stanici v Almaty a zabil 10 lidí – 8 policistů a 2 civilisty, byl více než jednou v nápravném zařízení, po posledním návratu se stal velmi zbožným, útok měl být pomstou policistům, soudcům a žalobcům. Byl odsouzen k trestu smrti. (Rt, 2016)

Rakhmat Akilov – 7. dubna 2017, 39 letý Uzbek, stoupenec Islámského státu, vjel nákladním vozem, na rušnou nákupní třídu ve Stockholmu a zabil 5 osob. Důvodem měla být pomsta za účast Švédska v mezinárodní koalici proti Islámskému státu. Islámský stát se k jeho útoku nepřihlásil. Na útok se připravoval několik měsíců. Útok měl být sebevražděný, ale připravená výbušnina v autě byla příliš slabá a poškodila jen vozidlo. (Globe24.cz, 2018)

Nasha'at Melhem – 1. ledna 2016 zastřelil jednatřicetiletý izraelský Arab 3 osoby, poté uprchl a skrýval se, následně byl zabit při policejní přestřelce. Strýc útočnicka prohlásil, že trpěl duševní poruchou. (Botelho, Lee, Schwartz, 2016)

Khalid Masood – 22. března 2017 najel útočnickým osobním vozem na Westminsterském mostě v centru Londýna na chodník do davu lidí. Most následně přešel a za ním najel do plotu britského parlamentu, zde vystoupil a nožem zabil neozbrojeného policistu, který právě odcházel z práce. Útok si vyžádal celkem 5 mrtvých. Khalid se narodil v Británii, v hrabství Kent v roce 1964. Měl problémy s agresivitou, byl ve vězení za napadení. Nebyl nábožensky založený, k jeho radikalizaci mělo dojít ve vězení. Ačkoliv se Islámský stát k jeho činu přihlásil a sám Masood vykazoval zájem o džihád, nebylo pouto mezi ním a Islámským státem prokázáno. (Plesníková, 2018)

James Alex Fields – 12. srpna 2017, dvacetiletý muž, rodák z Kentonu v Kentucky (USA) vjel vozidlem do davu protestantů protestujících proti shromáždění v režii bílých nacionalistů, při útoku zabil jednu osobu. Důvodem útoku měl být rasismus, mladý muž byl fascinován nacismem, byl příznivcem krajní pravice. (Bromwich, Blinder, 2017)

Hamou Benlatreche – 9. srpna 2017, 36 letý Alžírčan, legálně pobývajícím ve Francii, bezpečnostním službám známý pro menší loupeže, ale nikoliv jako islamistický radikál. Belantreche najel vozem do skupiny vojáků, výsledkem útoku bylo 6 zraněných. Následným vyšetřováním bylo zjištěno, že se jedná o praktikujícího muslima, radikálního přesvědčení a zajímajícího se o ideologii Islámského státu. (Mickolus, 2018)

Gultchekhra Bobokoulova – 29. února 2016, 38 letá žena z Uzbekistánu, uřízla hlavu čtyřleté dívence, o kterou měla pečovat jako chůva. Čin se stal v Moskvě. Po zadržení žena prohlásila, že hrůzný čin spáchala jako pomstu Putinovi a aby pomstila muslimy, kteří zemřeli při Ruské intervenci v Sýrii, Při zatýkání ji svědci měli slyšet křičet „Allah Akbar!“. (Anderson, 2016)

David Sonboly – osmnáctiletý rodilý Němec íránského původu, 22. července 2016, zastřelil 9 osob v Mnichovském obchodním centru. Mladík měl trpět depresemi a po činu spáchal sebevraždu. Následným vyšetřováním bylo zjištěno, že nesnášel německé imigranty a byl rasistickým příznivcem krajní pravice. Motivem jeho činu měl být rasismus a nenávisť k mladým lidem. (Blick, 2016)

Carlos Peralta – 8. března 2016, muslimský konvertita zabil nožem vedoucího židovské komunity v Paysandu (Uruguay) a prohlásil, že jeho činy jsou v rukou Alláha. Útočník jednal sám, neměl vazby na žádné teroristické sítě. (Burman, 2016)

Ayanle Hassan Ali – sedmadvacetiletý muž 14. března 2016 napadl nožem vojáky v Torontském náborovém středisku, nikoho nezabil. Následný soud uznal, že útok byl nábožensky motivovaný, ale příčinou tohoto útoku byla Aliho duševní porucha, při které si Ali byl schopen vymyslet teorii, že vzhledem k tomu, že kanadská armáda bojuje v muslimských zemích, je zabití vojáků v pořádku. Duševní poruchu (schizofrenie) potvrdilo několik nezávislých psychiatrů. (Vávra, 2018)

Alexandre Bissonnette – 29. ledna 2017 šel do mešity v Quebecku a zabil zde 6 osob. Projevil se jako chladnokrevný zabiják. Následně volal na tísňovou linku a střídavě chtěl spáchat sebevraždu, následně měl strach, že ho policie za jeho čin zastřelí. Bissonnette měl problémy s alkoholem a kontaktem s dalšími lidmi. Měl se projevovat nenávisťně vůči migrantům zejména muslimům, převažovaly u něj krajně pravicové názory. Čin měl provést z rasismu. (Riga, 2018)

Akayed Ullah – 12. prosince 2017, 27 letý sebevražedný atentátník odpálil potrubní bombu na autobusovém terminálu nedaleko Time Square. Bylo neuvěřitelným štěstím, že bomba nikoho nezabila. Ullah se narodil v Bangladéši a v USA byl legálně. Radikalizovat se měl od roku 2014, při vyšetřování vyjádřil svoji příslušnost k Islámskému státu. Částečně byl motivován vánoční výzvou

Islámského státu, jedním z cílů útoku bylo terorizovat co nejvíce lidí. (Sanchez, Sterlig, 2017)

Ahmed Hanachi – devětadvacetiletý Ahmed Hanachi – ilegální imigrant z Tuniska, před tím než byl zastřelen vojáky, zabil v Marseille 1. října 2017 dvě ženy. Při útoku křičel "Allahu akbar". (Ma, 2017)

Ahmad Khan Rahami – 28 letý Američan afghánského původu, ve dnech 17. až 19. září nastražil několik bomb v New Yorku a v New Jersey. Některé z nich vybuchly, zranily 30 lidí, ale nikdo nebyl zabit. Po přestřelce s policií byl podezřelý zajat. Jeho jednání bylo ovlivněno ideologií radikální islámské skupiny al-Káida. Ve vězení neprojevil známku lítosti, naopak byl na svůj čin hrdý. Ve vězení propagoval a distribuoval džihádistské materiály. (BBC News, 2018)

Vše uvedené poukazuje na složitost problematiky, i když někteří útočníci vykazovali shodné znaky.

- Útočníci jsou převážně mladí lidé, více než polovině z nich bylo méně než 30 let;
- chtějí ublížit co největšímu počtu nevinných;
- k radikalizaci došlo nenápadně, v některých případech i velmi rychle, až na výjimky si okolí nevšimlo jejich radikálních postojů;
- k radikalizaci došlo prostřednictvím internetu, ve vězení nebo navštívili země, ve kterých se dostali do kontaktu s radikály;
- u některých se spekulovalo o duševním zdraví;
- útočníci nebyli přehnaně zbožní, naopak chovali se (patrně zejména u muslimů) proti učení jejich víry – požívali alkohol, drogy, účastnili se divokých večírků;
- v mnoha případech se jednalo o sebevražedné útočníky;
- někteří teroristé měli být v dětství šikanováni;

- migranti, často příslušníci 2. a 3. generace přistěhovalců, měli problémy s životním stylem dané země, trpěli pocity vykořenění, frustrace, předsudky, rasismem;
- k příklonu k náboženství došlo při hledání etnicity, vlastní identity, vymezování se vůči společnosti;
- skutečné náboženské přesvědčení, radikální fundamentalismus.

Po analýze výše uvedeného můžeme konstatovat, že jednotlivci obvykle nevykazují známky radikalizace, je složité předem určit, že konkrétní osoba by mohla nějaký teroristický útok spáchat nebo jej připravuje. Je zřejmé, že se jedná o složité procesy, které nejsme schopni vysvětlit jednoduchou statistikou, bylo by zde třeba rozboru po stránce sociologické, psychologické a dalších, neboť to, jestli osoba provede teroristický útok, je kombinací výše uvedených faktorů a osobní charakteristiky jedince. Rizikové faktory pro vznik radikalizace jsou velmi pestré, rozbořením motivů skupin i jednotlivců docházíme k následujícím závěrům. Jako rizikové faktory se jeví věk do třiceti let, rizikovým prostředím pro vznik radikalizace byl internet, nápravné zařízení nebo návštěva země, ve které se osoby dostaly do kontaktu s radikály. Významným faktorem bylo duševní zdraví, šikana v dětství, příslušnost ke druhé nebo třetí generaci migrantů, problém se životním stylem dané země, pocity vykořenění, frustrace, rasismu a předsudků společnosti. Dalším rizikovým faktorem bylo hledání identity, etnicity, vymezování se vůči společnosti, příklon k náboženství, nenávisť a separatismus. Studium literatury k tématu, komparací a analýzou provedených teroristických útoků vyvstal jednoznačný trend dnešní doby, který se vztahuje právě k důvodu teroristických útoků, jejichž motivem je náboženský fundamentalismus. Tím trendem jsou, co se týče teroristických útoků spáchaných jednotlivci, nábožensky motivované sebevražedné atentáty.

Z výstupů analýz a komparací lze vyhodnotit možnost vzniku nových radikálních skupin na základě rizikových prvků v početně nejsilnějších náboženských vyznáních. Obecně lze konstatovat, že vznik radikálních skupin hrozí ve všech náboženských vyznáních. V současnosti jsou nejvíce patrné problémy mezi světem globalizace (západní svět) a islámským světem. Jako jednoznačný rizikový faktor se jeví prosazování fundamentu jako jediné pravdy a správné cesty, to je patrné zejména u abrahámovských náboženství. Dalším rizikovým faktorem, zejména u abrahámovských náboženství, je povinnost šířit víru (misionářství) jako jedinou správnou. Dalším rizikem, které se týká islámu, je příslib odměny v posmrtném životě za správné chování podle výkladu víry a na to navazující neexistence jediné autority a hierarchie zaručující jednotný výklad náboženského učení. Hinduismus, který je vnímán jako nenásilné náboženství, obsahuje také rizikový faktor neexistence jediné autority a hierarchie zaručující jednotný výklad náboženského učení.

Zjistili jsme, že pro stabilizaci a eliminaci rizik, které nám vyplývají z výsledků, existují ve světě různé dokumenty zabývající se integrací a každá země má právo si integraci upravit dle svých podmínek. V České republice platí aktualizovaná „Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu“ a Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016. Stát by měl uplatňovat následující opatření, která mají zabránit vzniku radikalizace a přispět k úspěšné integraci.

1. Znalost českého jazyka a přístup ke vzdělání – pro integraci je důležitým úkolem zajištění rovných příležitostí ve vzdělávání pro děti cizinců;
2. informovanost cizinců a orientace cizince ve společnosti – již před příjezdem do České republiky by měl mít cizinec ve srozumitelné podobě to, jak funguje společnost, práva a povinnosti z toho pro něj vyplývající, dále se jako vhodné jeví propojení kurzů týkajících se sociokulturní orientace s výukou českého jazyka;

3. přístup cizinců ke zdravotní péči – dostupnost zdravotní péče pro cizince ze třetích zemí;
4. přístup na trh práce – předcházení znevýhodnění na trhu práce ze strany nereseriových zaměstnavatelů;
5. vzájemné soužití mezi komunitami – budování pozitivních reakcí majority vůči cizincům;
6. koordinace realizace politiky integrace – předpoklad spolupráce více rezortů, s jejich aktivním zapojením do problematiky, koncepce integrace na regionální a lokální úrovni;
7. nevládní organizace a občanská společnost – jejich důležitá role při asimilaci cizinců. Při předcházení sociálního vyloučení, ochrana před diskriminací, xenofobií.

Úkolem integrace je nejen dosažení porozumění si cizinců a společnosti, ve které žijí, ale také to, aby cizinci byli schopni důstojného a uspokojivého života při jeho aktivním zapojení do společnosti. Nezáleží na tom, zda cizinec pobývá v zemi dočasně nebo na stálo. Speciální pozornost musí být věnována cizincům, kteří jsou v postavení zranitelného, to je zejména mládež – 2. generace cizinců. Je nutné je podporovat při aktivním zapojení ve vzdělávacím systému, dobré znalosti češtiny. To je nezbytné pro jejich další vzdělávání a začlenění do majoritní společnosti, rozvoj osobnosti je vhodné podporovat jejich zapojením do volnočasových aktivit. Dále koncepce uvádí, že je třeba se zaměřit na integraci rodin cizinců a na integraci žen, zejména těch v domácnosti, nejen těch na pracovním trhu. Pomocí nabídky integračních opatření snižovat nebezpečí při jejich izolaci. (Ministerstvo vnitra, 2016)

Pro kvalitnější stabilizaci a eliminaci rizik, které nám vyplývají z výsledků práce, jsme schopni navrhnout rozšíření koncepce integrace cizinců o následná doporučení.

- 1) Pořádání společných náboženských mítinků pro církevní autority různých vyznání se zaměřením na hledání spojujících prvků jednotlivých přesvědčení a na podporu harmonického soužití věřících;
- 2) sledování obsahu kázání i soukromých aktivit imámů bezpečnostními složkami a následné vyvození trestní odpovědnosti, zde by byla vhodná i legislativní změna – vysoké tresty za podněcování násilí vůči lidem jiného vyznání;
- 3) zefektivnění fyzického vyhošťování nežádoucích osob;
- 4) podpora ženských organizací, emancipace žen v oblasti MENA;
- 5) stabilizace krizových oblastí zejména v Africe;
- 6) blokování obsahu džihádistických webů.

5.3 Vyhodnocení cílů práce

V diplomové práci jsme si určili čtyři cíle. Prvním bylo přinést ucelený pohled na problematiku související se závažnými teroristickými činy a zhodnocení jejich motivace v kontextu náboženství, v teoretické části jsou také vymezeny pojmy, které souvisí s daným tématem, dále byl uveden přehled nejzávažnějších teroristických útoků světa od roku 1972 včetně motivu, který byl důvodem jejich spáchání.

Druhým cílem pak bylo určení rizikových faktorů vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit. Složitost této problematiky uvádí stav situace v Evropě, Asii, Americe, Africe a oblasti MENA, následovaný shrnutím světové situace v obrázku 10. Dále je zde uveden vznik náboženského fundamentalismu, směr nových trendů – útoky na měkké cíle, trend radikalizace 2. a 3. generací původních přistěhovalců. Je poukázáno na objev radikálních a militantních tendencí v Asii, pronásledování nezávislých islámských skupin v Asii autoritářskými režimy regionálních států, výsledkem čehož je vznik radikalizace jednotlivců i skupin.

Třetím cílem bylo zhodnotit závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posoudit trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti. Závažnost náboženského radikalismu je uvedena v tabulkách 1 a 2. Jsou zde uvedeny přehledy světových teroristických útoků v letech 2016-2018, tabulka 2 potom znázorňuje důvody teroristických útoků podle ideologie. Je z ní patrné, že největší množství útoků bylo spácháno z náboženského přesvědčení, přesněji z radikálního fundamentalismu. Rozborem dostupné literatury nám vyplynuly také následující trendy ve vývoji náboženského radikalismu.

- Útoky na měkké cíle;
- útoky sebevražděných atentátníků;
- útočící 2. a 3. generace přistěhovalců;
- vysoká smrtelnost útoků ve spojitosti s dopadem na psychiku ostatních lidí.

Čtvrtým a posledním cílem bylo potvrzení nebo vyvrácení naformulovaných hypotéz. V práci jsme vytvořili 3 hypotézy, které byly v kapitole výsledky potvrzeny nebo vyvráceny.

5.4 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1 *Předpokládáme, že za většinu teroristických aktů současnosti jsou zodpovědní islámští extrémisté.*

S hypotézou 1 souvisela tabulka 2, ta znázorňovala důvody teroristických útoků podle jednotlivých ideologií. Je z ní patrné, že největší množství útoků bylo spácháno z náboženského přesvědčení, přesněji z radikálního fundamentalismu. Konkrétně se jednalo o 128 radikálně náboženských uskupení, které provedly celkem 2688 teroristických útoků, při kterých zemřelo 25233 osob. Vyjádřeno v procentech radikální náboženská hnutí v 74,1 procentech útoků zabila 91,8 procent osob z celkového počtu obětí. Pro stanovení naší hypotézy 1 jsou důležitá data skupin vyznávajících islámský radikalismus. Takových skupin je celkem 124 a provedly 2679 útoků, při kterých zahynulo 25182 lidí. Procentuálně

pak v celkovém součtu všech skupin mluvíme o tom, že 50,6 procent útoků provedly hnutí, jejichž ideologií je islámský radikalismus, při těchto útocích však zemřelo 91,6 procent osob. Při srovnání počtu jednotlivých útočících skupin řadících se k islámským radikálům a radikálům jiných vyznání vyznívá srovnání jednoznačně v neprospěch islámských radikálů, když těch je celkem 124 skupin a radikálové jiných vyznání disponují v naší tabulce pouze 4 uskupeními, zanedbatelný je v celkovém součtu také počet jejich obětí 25182 ku 51 v neprospěch islámských radikálů. Rozdíl mezi útoky islámských radikalistů a ostatních skupin je výrazný, jedná se o 73,8 procent útoků, které provedli islámští radikálové, ostatní uskupení pak jsou se svými 26,2 procenty útoků doslova pozadu. Markantní rozdíl je v počtu zemřelých, když 91,6 procent osob jde na úkor islámských radikálů. Bez zajímavosti není ani poměr útoků a zemřelých, když islámský radikalismus má více než devítinásobný poměr zemřelých na útok, další neblíží jsou separatisté a neznámí útočníci v poměru přibližně tří zemřelých na útok. Z těchto údajů by se dalo usuzovat, že cílem islámských radikalistů je způsobení co nejvyššího počtu obětí z řad takzvaných měkkých cílů.

Obrázek 11 zobrazuje počet teroristických skupin podle zaměření (ideologie). Islámský radikalismus představuje největší skupinu, když 124 skupin činí 50,6 procent celkového počtu, následují separatisté s 20,8 procenty, krajní levice se 14,7 procenty, pravice se 7 procenty, neznámí útočníci se 3,7 procenty a nakonec shodně po 1,6 procentech mají uskupení radikálů jiných vyznání a skupiny, jejichž ideologií je ekologismus. Celkem se jedná o 245 teroristických uskupení, které útočily v letech 2016-2018.

Obrázek 12 zobrazuje počet teroristických útoků podle toho, jakou ideologii vyznává daná organizace, která útok provedla. Je zcela patrné, že dominantní postavení v počtu útoků zaujímají skupiny vyznávající islámský radikalismus. Konkrétně byly útoky provedeny následujícím způsobem. Skupiny vyznávající islámský radikalismus se na útocích podílely 73,8 procenty. Dalšími útočníky

s 11,3 procenty byli neznámí útočníci (zde nebylo možné určit ideologii, neboť k útokům se nepřihlásila, ani nebyla vypátrána žádná skupina ani jednotlivec). Třetí místo v pořadí pak zaujímá krajní levice, následována separatisty s 6,6 procenty útoků. Krajní pravice má pak na svém kontu 1 procento útoků, radikálové jiných vyznání 0,3 procent a nakonec uskupení radikálních ekologů s 0,2 procenty útoků.

Vyhodnocením výše uvedeného lze konstatovat, že se nám hypotéza 1 potvrdila.

Hypotéza 2 *Předpokládáme, že v zemích, ve kterých probíhá nějaký konflikt dochází k většímu množství teroristických útoků*

Obrázky 1 až 7 uvádějí stav v zemích konfliktů, poukazují na počet teroristických útoků, obětí, typů útoků v konfliktních a nekonfliktních zemích. Lze konstatovat, země zapojené do střetů jsou vůči terorismu náchylnější, zejména kvůli nedostatečně fungujícímu státu. Terorismus je také jednou z mnoha taktik používaných povstaleckými a paramilitárními skupinami, které jsou zapojeny do občanského konfliktu. Například teroristické skupiny jako ISIS, Boko Haram a Taliban provádějí konvenční vojenské útoky v kontextu svých konfliktů a dále páchají rozsáhlou teroristickou činností. I když mohou existovat velké rozdíly v politické stabilitě a obecném bezpečnostním prostředí mezi konfliktními a nekonfliktními zeměmi, existuje jen malý rozdíl mezi tím, proti komu a čemu jsou útoky zaměřeny. Lze konstatovat, že tento trend zůstává vcelku konstantní už od roku 1985. Teroristické skupiny v konfliktních a nekonfliktních zemích sdílejí podobné cíle, ale mezi těmito dvěma skupinami existují značné rozdíly v rozložení smrtelných úrazů a smrtelných následků útoků. Teroristické útoky v konfliktních zemích v průměru vedou k více smrtelným úrazům než útoky v zemích, které nejsou konfliktní. Tento trend je patrný od roku 1985 a byl patrný i v každém dalším roce až do roku 2016. Státy v konfliktu vydávají více financí na armádu a vojenské zbraně, které jsou proto mnohem dostupnější. Země, které nejsou v konfliktu, jsou ekonomicky rozvinuté,

a tudíž vynakládají více financí na shromažďování zpravodajských informací, policejní služby a boj proti terorismu. Rozdíl ve smrtelnosti útoků je patrný také při analýze typů cílů. Teroristické útoky jsou více smrtící v konfliktních zemích, kde útočí na civilisty a občanskou společnost, vládu a infrastrukturu. Největší rozdíl ve smrtelnosti útoků mezi konfliktními a nekonfliktními zeměmi nastává při útoku na vládní cíle. V průměru je zabito 2,65 lidí za každý útok na vládní cíl v konfliktní zemi, ve srovnání s 1,23 úmrtími na ekvivalentní útoky v zemích, které nejsou v konfliktu.

Výše uvedeným se nám hypotéza 2 potvrdila.

Hypotéza 3 – *Náboženský fundamentalismus a následná radikalizace jsou motivem a důvodem závažných teroristických útoků.*

Pro potvrzení nebo vyvrácení hypotézy 3 jsme použili data z tabulky 2 a 3. Ideologie radikálních islámských fundamentalistů byla náboženským vyznáním 86,7 procent skupin, které provedly teroristický útok. Po jednom útoku pak provedly skupiny, jejichž ideologií je křesťanský radikalismus a radikalismus inspirovaný buddhismem. V naší tabulce jsme však uvedli i přehled motivů kvůli, kterým byl útok uskutečněn. Motivem skupin, jejichž ideologií je islámský radikalismus, byl v šesti případech vydírání vlád, ve čtyřech případech radikální fundamentalismus, ve dvou případech pomsta a v jednom případě se jednalo o vyvolání paniky a zničení ekonomiky (očekávaným účinkem měla být podpora protivládních sil). Pomsta byla také ve dvou případech motivem skupin bez ideologie. V jednom případě byla motivem apokalyptická předpověď (buddhistický radikalismus) a v jednom případě to byl radikální fundamentalismus skupiny, jejíž ideologií je křesťanský radikalismus. To znamená, že pouze v pěti případech (29,4%) ze 17 byl motivem náboženský radikalismus, z toho ve čtyřech případech (23,5%) se jednalo o radikalismus islámský a v jednom případě (5,9%) křesťanský. Zbývajících 70,6 procent zbývá na ostatní motivy, kdy čelní místo zaujímá vydírání vlád (35,3%),

následované pomstou (23,5%), shodně po jednom útoku pak připadá na motivy apokalyptické předpovědi, podpory protivládních sil a křesťanského radikálního fundamentalismu. Předchozí ukazuje na to, že se jedná o složité procesy, které nejsme schopni vysvětlit jednoduchou statistikou, bylo by zde třeba rozboru po stránce sociologické, psychologické a dalších, neboť to jestli osoba provede teroristický útok je kombinací výše uvedených faktorů a osobní charakteristiky jedince. Rizikové faktory pro vznik radikalizace jsou velmi pestré, rozbořením motivů skupin i jednotlivců docházíme k následujícím závěrům. Jako rizikové faktory se jeví věk do třiceti let, rizikovým prostředím pro vznik radikalizace byl internet, nápravné zařízení nebo návštěva země, ve které se osoby dostaly do kontaktu s radikály, dalším faktorem bylo duševní zdraví, šikana v dětství, příslušnost ke druhé nebo třetí generaci migrantů, problém se životním stylem dané země, pocity vykořenění, frustrace, rasismu a předsudků společnosti. Dalším rizikovým faktorem bylo hledání identity, etnicity, vymezování se vůči společnosti, příklon k náboženství, nenávisť a separatismus. Studium literatury k tématu, komparací a analýzou provedených teroristických útoků vyvstal jednoznačný trend dnešní doby, který se vztahuje právě k důvodu teroristických útoků, jejichž motivem je náboženský fundamentalismus. Tím trendem jsou, co se týče teroristických útoků spáchaných jednotlivci, nábožensky motivované sebevražedné atentáty.

Na základě dat vycházejících z tabulky 2 a 3, rozbořením ideologií a motivů teroristických útoků, analýzou motivů jednotlivců, vyhodnocením trendů s přihlédnutím ke složitosti problematiky se nám hypotéza 3 potvrdila.

6 DISKUZE

K danému tématu bylo poměrně složité najít další takové podobné. To by mohlo být zapříčiněné aktuálností situace. Při studiu tématu jsme narazili na studie, které se zabývají, podobnými nebo příbuznými náměty. Na základě těchto výsledků jsme provedli srovnání s našimi výsledky.

Pro znázornění důvodu teroristických útoků podle jednotlivých ideologií byla vytvořena tabulka 2. Je z ní patrné, že největší množství útoků bylo spácháno z náboženského přesvědčení, přesněji z radikálního fundamentalismu. Konkrétně se jednalo o 128 radikálně náboženských uskupení, které provedly celkem 2688 teroristických útoků, při kterých zemřelo 25233 osob. Vyjádřeno v procentech radikální náboženská hnutí v 74,1 procentech útoků zabila 91,8 procent osob z celkového počtu obětí. Zjišťovali jsme, zda skupiny vyznávající radikální islamismus jsou většinovými pachateli útoků. Zjistili jsme, že 124 skupin ze 128 radikálních byly islámští radikálové a provedli 2679 útoků, při kterých zahynulo 25182 lidí. V celkovém součtu všech skupin mluvíme o tom, že 50,6 procent útoků provedly hnutí, jejichž ideologií je islámský radikalismus, při těchto útocích však zemřelo 91,6 procent osob. Při srovnání počtu jednotlivých útočících skupin řadících se k islámským radikálům a radikálům jiných vyznání vyznívá srovnání jednoznačně v neprospěch islámských radikálů, když těch je celkem 124 skupin a radikálové jiných vyznání disponují v naší tabulce pouze 4 uskupeními, zanedbatelný je v celkovém součtu také počet jejich obětí 25182 ku 51 v neprospěch islámských radikálů. Rozdíl mezi útoky islámských radikalistů a všech ostatních skupin je výrazný, jedná se o 73,8 procent útoků, které provedli islámští radikálové, ostatní uskupení pak jsou se svými 26,2 procenty útoků doslova pozadu. Obrovský rozdíl, je v počtu zemřelých, když 91,6 procent osob jde na úkor islámských radikálů. Bez zajímavosti není ani poměr útoků a zemřelých, islámský radikalismus má více než devítinásobný poměr zemřelých na útok, další neblíží jsou separatisté a neznámí útočníci v poměru přibližně tři zemřelých na útok. Z těchto údajů by se

dalo usuzovat, že cílem islámských radikalistů je způsobení co nejvyššího počtu obětí z řad takzvaných měkkých cílů.

Autor Cordesman (2017) ve své studii uvádí, že pokud vezmeme v potaz pět nejhorších skupin – pachatelů terorismu dojdeme, k tomu, že čtyři z nich vyznávají islámský radikalismus, celkem 88% z 2916 útoků a 99% z 14 017 úmrtí, které provedlo těchto pět skupin pachatelů, byly způsobeny islámskými extremistickými skupinami.

K podobným výsledkům došel Dudley (2016), který ve svém článku uvádí, že v roce 2015 zemřelo při teroristických útocích 29374 lidí. Útoky provedlo 274 známých skupin, ale za 74% všech úmrtí nesou odpovědnost jen čtyři radikální islámská uskupení (islámský stát / ISIS, Boko Haram, Taliban a Al-Kajda).

Také autor Bar (2004) uvádí, že nelze ignorovat, že lví podíl teroristických činů a zároveň ten nejvíce ničivý z nich byl spáchán ve jménu islámu. Tato skutečnost vyvolala zásadní debatu jak na Západě, tak uvnitř muslimského světa o vztahu mezi těmito činy a učením islámu.

V práci uvádíme, že určení vzniku radikálního fundamentalismu je velmi složitý proces a identifikujeme zde rizikové faktory vzniku radikálního fundamentalismu, kterými jsou věk do třiceti let, duševní zdraví, šikana v dětství, příslušnost ke druhé nebo třetí generaci migrantů, problém se životní stylem dané země, pocity vykořenění, frustrace, rasismu a předsudků společnosti. Rizikovým prostředím pro vznik radikalizace je internet, nápravné zařízení nebo návštěva země, ve které se osoby dostaly do kontaktu s radikály. Dalším rizikovým faktorem je hledání identity, etnicity, vymezování se vůči společnosti, příklon k náboženství, nenávisť, vládní represe, pronásledování skupin autoritářskými režimy, etnický konflikt a separatismus.

Represe jako rizikový faktor uvádí také Schmid (2013) a poukazuje na to, že vztah mezi radikalizací, radikalismem a terorismem je velmi složitý. Například útoky al-Káidy v Evropě byly cílenou strategií, kdy hnutí chtělo vmanévrovat evropské vlády do pozic, které nebudou pro mnoho občanů přijatelné a dojde k polarizaci společnosti, následně pak militantní hnutí očekávalo následné represe vůči muslimům. Takové represe pak měly mnoho muslimů radikalizovat a přiměly by je vstoupit do řad džihádistů.

Také autoři Veldhuis a Staun (2009) ve své studii uvádějí podobné rizikové faktory radikalizace a otázkou, která je na místě při zjišťování důvodu vytváření radikalizace a radikálního myšlení jsou okolnosti (psychologické, sociologické), za nichž se pravděpodobně vyskytne radikalizace, zároveň pak i podmínky, za kterých k radikalizaci nedojde. Jaké jsou tedy nejdůležitější příčiny radikalizace podle Veldhuise a Stauna? Relativní deprivace, západní okupace a podpora represivních režimů, špatné politické a socioekonomické otázky integrace, pocity ponížení a další psychologické faktory. Avšak, i když všechny výše popsané příčiny mohou přispět k radikalizaci, nestačí k vysvětlení toho, jak velmi dobře integrovaní jedinci mohou naprosto drasticky změnit své chování a postoje (např. londýnští atentátníci z roku 2005).

Schmid (2013) dochází ke stejným výsledkům, když připouští, že radikalizace není jen společensko-psychologický koncept, ale také politický konstrukt. Dále by podle něj měly být hledány příčiny radikalizace vedoucí k terorismu nejen na mikro úrovni (individuální úroveň zahrnující např. problémy s identitou, neúspěšnou integrací, pocity odcizení, diskriminace, marginalizace, ponížení a relativní deprivace (přímo nebo prostřednictvím zástupce), stigmatizace a odmítání, často spojená s morálním pobouřením a pocity pomsty, ale také na makro úrovni (role vlády a společnosti doma i v zahraničí, radikalizace veřejného mínění a stranické politiky, napjaté většino - menšinové vztahy, zejména pokud jde o zahraniční diasporu, a roli nedostatečných socioekonomických příležitostí, které vedou

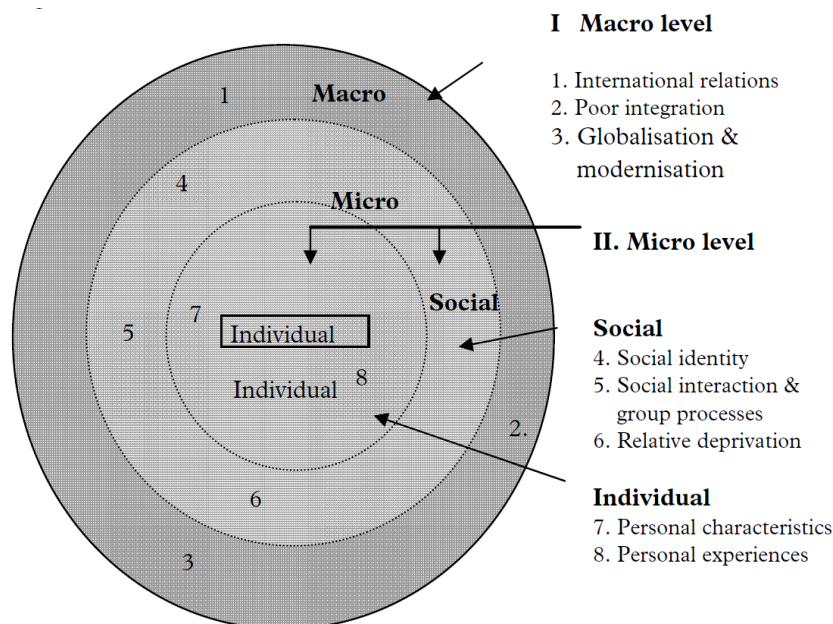
k mobilizaci a radikalizaci nespokojených (to pak může mít podobu terorismu) a nakonec na meso úrovni (takzvané širší radikální prostředí – podpurný nebo spolupůsobící společenský prostor - který slouží jako shromažďovací bod a je "chybějícím spojením" mezi jednotlivci nebo skupinami, kteří se cítí poškozeni a mají pocit nespravedlnosti, což může vést k radikalizaci mladých a vést je k vytvoření teroristických organizací). (Schmid, 2013)

Obdobné závěry publikovali také Veldhuis a Staun (2009), když při svém hledání kořenové příčiny analyzovali faktory, které by mohly způsobovat radikalizaci muslimů v západním světě. V jejich modelu kořenových příčin se základní příčiny týkají těch faktorů, bez kterých by nedošlo k procesu radikalizace. Zároveň také uvádějí, že každá z uvedených příčin není nezbytnou podmínkou každého procesu radikalizace. U každé osoby je proces radikalizace individuální. Model kořenové příčiny, podle nich, poskytuje jakýsi rámec, jehož pomocí lze analyzovat, jak příčiny na různých úrovních spolu navzájem souvisejí a jak vytvářejí okolnosti více či méně příznivé pro radikalizaci (ať už násilnou nebo nenásilnou), případně kdy vůbec k radikalizaci nedojde. Vidí radikalizaci jako složitý proces, nikoliv pouze individuální, který lze pochopit pouze ve vztahu k sociálnímu prostředí jednotlivce. Naopak chápou radikalizaci jako individuální okolnost, která se vyskytuje v sociálním kontextu. To znamená, že se musí zkoumat charakteristiky jednotlivců i jejich sociálního prostředí od přímých sociálních sítí až po širší sociální kontexty. Model kořenové příčiny rozlišuje při studiu jednotlivce na jedné straně společenské faktory (člověk ve vztahu k druhým), na straně druhé pak popis osobních důvodů a procesů vysvětlujících jak lidé interpretují situace, ve kterých se nacházejí, dávají jim smysl a reagují na ně. Po rozdělení příčin na mikro a makro úroveň je možné rozlišit příčiny, které vytvářejí základ pro radikalizaci a katalyzátory, které proces radikalizace náhle zrychlují, viz obrázek 14. Jedním z hlavních problémů pak je to, jak se příčinné faktory odlišují a prolínají a jak jejich kombinace může přispět k radikalizaci. Na obrázku 15 jsou ilustrativně vymezeny jednotlivé vztahy a typy faktorů, vzájemně závislých při ovlivňování chování jednotlivce.

	Types of causes*		Types of catalysts*
Macro level		Political Economic Cultural	
			Trigger Events
	Social	Social identification Social interaction & group processes Relative deprivation	Recruitment Trigger Events
Micro level	Individual	Psychological characteristics Personal experiences	Recruitment Trigger Events

* The factors in the model illustrate the type of causal factors categorised at each level, and can be complemented and extended by related factors.

Obrázek 14 Kategorizace příčinných faktorů radikalizace. **Macro, Micro level** – makro a mikro úroveň; **Types of causes** – typy příčin; **Types of catalysts** – typy katalyzátorů. (zdroj: Veldhuis, Staun 2009)

Obrázek 15 Příčinné faktory radikalizace. **Macro, Micro level** – makro a mikro úroveň; **Social** – sociální (společenské); **Individual** - individuální (zdroj: Veldhuis, Staun 2009)

Hledání identity a etnicity při vzniku radikalismu považuje za důležité Šatava (2009), čímž potvrzuje výsledky práce. Uvádí, že společenské vědy znají u etnicity dva extrémy, kterými je buď etnický konflikt a politický separatismus nebo

asimilace a zánik etnik. Střední proud, který je zároveň umírněnějším, není tak mediálně zajímavý a proto je poměrně neznámý a nezmapovaný. V reálném světě však není nic zcela černobílé. Moderní forma etnicity se za dvě stě let existence stala výrazným jevem vázaným na historické kořeny a společenské podmínky. Společnost za ni mnohokrát ani nezná rovnocennou náhradu, etnická identita je pro členy daného společenství místem jejich kořenů, pocitem, že někam patří. Od 70. – 80. let minulého století došlo k oživení etnických tendencí, zejména ve východní Evropě a v Sovětském svazu. V západní Evropě pak ve stejném období dochází k militantním aktivitám v Baskicku a Severním Irsku, Jižním Tyrolsku a Korsice. Neobvykle silný nárůst nacionalistických nálad a konfliktů se projevil krvavými konflikty v oblasti bývalé Jugoslávie a Sovětského Svazu. Ze starších střetů, ve kterých hrály roli politické, ekonomické, náboženské a regionální zájmy zmiňme rok 1971, kdy došlo k odtržení Bangladéše od Pákistánu, v letech 1967-1970 se nigerijští Ibové neúspěšně pokusili vytvořit stát Biafra. Minulé i současné desítky let trvající konflikty mezi palestinci a Židy v Izraeli, separatistický konflikt Tamilů na Srí Lance, konflikt Kurdů v Turecku a nakonec Rwandský konflikt mezi Tutsii a Hutuy.

K obdobným závěrům dochází také Choudhury (2007), který ve své studii uvádí, že cesta k radikalizaci často zahrnuje hledání identity v okamžiku krize. Zatímco definování sebe sama je součástí běžného procesu utváření identity mezi mladými lidmi, pro ty, kteří jsou ohroženi radikalizací, tento proces vytváří "kognitivní otevření" - okamžik, kdy se zdá, že předchozí vysvětlení a systémy víry jsou nedostatečné při vysvětlování zkušenosti jednotlivce. Za druhé, podkladem pro krizi identity je pocit, že není přijata nebo patří do společnosti. To je zesíleno zkušenostmi s diskriminací a rasismem, smyslem blokové sociální mobility. Za třetí, v rámci tohoto přehodnocení své identity se jednotlivci snaží budovat smysl toho, co znamená být muslimem. Odvolání radikálních skupin ovlivňuje částečně neúspěch tradičních náboženských institucí a organizací spojit se s mladými lidmi a řešit jejich otázky a obavy. Nízká odměna a nedostatek jistoty zaměstnání patří mezi strukturální slabiny, které omezují rozvoj náboženských institucí a vůdců,

kteří mohou řešit obavy mladých muslimů. Kvalita a důvěra náboženského vedení je kritická, protože úspěch v boji proti radikalizaci spočívá v tom, že muslimům poskytneme znalosti a myšlenky, jimiž čelíme extremistickým skupinám. Dále autor uvádí, že společným rysem těch, kteří jsou přitahováni extremistickými skupinami, je nedostatek náboženské gramotnosti a náboženského vzdělání. Náboženské nováčky, kteří se poprvé zabývají svou vírou, pak považuje za nejvíce zranitelné, neboť nejsou schopni zcela objektivně vyhodnotit a zhodnotit, zda taková radikální skupina představuje správné pochopení víry. Považuje za důležité vědět, že zatímco politika muslimské identity může přispět k radikalizaci, může to být také významný nástroj proti ní. Politika identity může být příčinou širší občanské a politické účasti, a tak podpořit integraci. Politika identity v této širší roli se pak zabývá vztahem identity a radikalizace. Zjišťuje, že hledání identity hraje důležitou roli při radikalizaci. I když politika muslimské identity může přispět k násilné radikalizaci, může být také významným prostředkem pro napadání takových reakcí. Výzkum prováděný v devadesátých letech minulého století poukázal na rostoucí význam náboženství jako ukazatele identity nejen mezi muslimy. Při určování identity je důležité porozumění složitým a různorodým důvodům predestinace náboženství. Vnějšími faktory, které vedly k větší solidaritě a identifikaci v rámci skupiny na základě náboženství byla veřejná devalvace a znevažování muslimů a islámu. Muslimská identita může být také důležitá pro vymezení pocitu mužství mezi mladými muslimskými muži, kteří si vytvořením silné muslimské identity nacházejí způsob, jak odolat stereotypům slabosti a pasivity. Dalším výzkum mezi mladými muslimy ukázal, že muslimská identita je pozitivním modelem, ve srovnání s nezaměstnaností rodičů a alternativou k pouliční a drogové kultuře, která se nachází v jejich blízkém sousedství. Muslimská politika identity také může podporovat začlenění (integraci) a zároveň může být důležitým mechanismem pro mobilizaci a účast. Proces účasti je pak transformační sám o sobě a lidé jsou pak více zapojení do procesů občanské angažovanosti. Politická aktivita pak pozitivně podporuje proces integrace. Momentem, který se vyznačuje zranitelností jedinců

vůči radikalizaci, je právě hledání identity. Radikalizace je považována za jeden z mnoha možných výsledků hledání identity. Jeden z modelů, které identifikují postoje jedinců nejvíce ohrožené radikalizací, identifikuje čtyři základní ukazatele: za prvé jak vnímá jednotlivec přijetí majoritní společností, druhým je pak vnímání rovných příležitostí, třetím přijetí sounáležitosti a součásti společnosti a nakonec čtvrtý, kterým je míra pocitu ztotožnění s tím, co vnímají za dominantní hodnoty společnosti. To, zda společnost vidí muslimy jako součást komunity a v jakém rozsahu, je také důležité. Všechny výše uvedené ukazatele jsou pak negativně nebo pozitivně ovlivňovány smíšenými, případně protichůdnými zprávami od vlády a politiků.

Šubrt (2010) shodně poukazuje na identitu, která může být důvodem radikalizace. Podle něj má náboženství moc i sílu schopnou stabilizovat neuspořádané podoby lidské identity. S tím je však spojen i fakt, že nespokojenost, vede k obratu do minulosti, při němž dochází k idealizování původního stavu. V té době měla, podle některých, existovat ideální společnost bez chyb. Dochází k potřebě návratu minulého, tedy původní ummy, brzkého křesťanství, hinduismu, judaismu, buddhismu. Právě tato volání jsou pak u nejradikálnějších názorů úrodnou půdou pro vznik fundamentalistických vyjádření.

Výsledky práce korigují s analýzou Aslana (2016), který uvádí, že dříve by pocity neštěstí, frustrace, nenávisti, lability řešili jedinci alkoholem případně tvrdou prací, dnes je však na vzestupu módní trend – vraždit. Útočníci pak pocházejí ze všech vrstev společnosti, chudí i bohatí. Spiritualita a islám jim byli až do momentu radikalizace vzdáleny tak, jak je to jen možné. Podle Aslana je jeden z nejčastějších důvodů neschopnost začlenění do majoritní společnosti, následuje pocit obrovské osobní frustrace, případný pocit diskriminace a následný pokus vypořádání se se stresem může mít podobu radikálního řešení problémů. Taková osoba je lehkým cílem masivní džihádické literatury, která předkládá útočnickovi černobílý svět, zdrojem všeho zla jsou nevěřící, odpadlíci od víry a pokrytci. Jednoduchým

způsobem vzdoru je pak podniknutí rozhodného útoku proti všem viníkům. Dále autor uvádí psychické problémy četných teroristů, sklony k agresivitě, ale také snahu přimknout se k bratrům ve zbrani. Motivací útoku je pak i posmrtně získání respektu a obdivu. Případnou další motivací může být zvrácení hříšného života a získání místa v ráji.

Kolektiv autorů, kteří se ve své studii, zveřejněné v odborném časopise *Nature Human Behaviour*, zabývali výzkumem psychologické výjimečnosti teroristy, je naopak přesvědčen o tom, že by mohli být schopni vytvořit profil teroristy. Jejich výzkumu se zúčastnilo celkem 66 teroristů z polovojenských skupin v Columbi. Tito teroristé byli všichni v nápravném zařízení, kdy vědcům trvalo čtyři roky, než dostali povolení přístupu k těmto teroristům a mohli provést svoji studii. Kolektiv autorů uvádí, že jeden každý člen výzkumu někoho zabil a mnozí z nich se účastnili masakrů, při kterých byly zabity stovky osob. Tato studie je největší, která na dané téma byla vytvořena. Autoři jsou přesvědčeni, že vytvořili systém rozpoznávající psychické tendence, které vedou ke spáchání teroristického činu. Pro teroristy připravili řadu psychologických testů, které byly z větší části zaměřeny na morální volby. Tyto morální volby byly pak porovnány s volbami běžných lidí. V následném srovnávání mezi odpověďmi teroristů a běžných osob pak nacházeli odlišnosti. Z výsledků bylo patrné, že běžný člověk neublíží nikomu úmyslně, u teroristy tomu bylo právě naopak. Teroristi se zajímali o výsledek, nikoliv o to, že při svém činu někomu ublíží. Autoři studie by rádi vytvořili psychologický profil teroristy, který by byl použitelný pro kriminalisty. Avšak připouštějí, že v současnosti jsou výsledky nedostačující. Zároveň si nejsou jisti, zda jejich závěry jsou platné obecně pro všechny teroristické skupiny (náboženské versus nacionalistické), jejichž motivy se od sebe výrazně liší. Vědci uvádějí, že u kolumbijských teroristů byly hlavním motivem peníze. (ČT 24, 2017)

Podle agentury AFP experti říkají, že profil teroristy sestavit nelze. Typický útočník nebo pachatel atentátu prý neexistuje. Podle nich prý existuje příliš mnoho

proměnných, mezi něž patří jakým způsobem nebo zbraní bude proveden útok (nůž, střelná zbraň, výbušnina, nákladní automobil). Nelze určit ani prostředí jaké teroristu utváří, neboť podle profilů těch, kteří již spáchali teroristický útok, pocházejí z různého prostředí. Někteří pachatelé pocházejí z funkčních a milujících rodin, jiní zase z dysfunkčních, někteří jsou vzdělaní, další nikoliv. Bezpečnostní analytik a ředitel konzultantské firmy Borealis vydal zprávu týkající se útoku v Barceloně (17. srpna 2017) s názvem „Žádný model“. V této zprávě konstatuje, že při předcházení terorismu je velmi těžké motiv odhadnout, že i při tomto útoku si mysleli, že plánem bylo najetí kamionem do davu, nakonec, ale zjistili, že pravý plán spočíval ve výbuchu silných bomb. Bývalý šéf francouzské rozvědky DGSE Alain Chouet měl agentuře AFP sdělit, že jedince, který se chystá ublížit ostatním kolemjdoucím například nožem a není napojen na žádnou síť, není možné odhalit. Upozorňuje i na problém anonymity, kdy dříve policisté znali problémové jedince jménem, dnes podle něj už policie není v dostatečném kontaktu s lidmi. Prvky, které mají různé atentáty společné, pak nepovažuje za dostatečné za předpověď budoucích útoků. (EuroZprávy.cz, 2017)

Také organizace Terrorist Screening Centre (TSC), která je součástí amerického Federálního úřadu pro vyšetřování (FBI) uvádí, že specialisté na profilování teroristů nedošli k jednoznačné shodě ani 15 let po útocích na World Trade Center. S názorem, že vytvořit profil teroristy není jednoduché, souhlasí také nizozemský národní koordinátor pro boj proti terorismu Tjibbe Joustra. Uvádí, že pokud chcete daného teroristu určit, musíte mít jednotný vzor, podle kterého můžete potenciálního teroristu předvídat. Takový vzor však zatím vytvořen nebyl. (Aktuálně.cz, 2016)

Miller ve svém článku *The Terrorist Mind. Typologies, Psychopathologies, and Practical Guidelines for Investigation* uvádí, že profilace teroristy obvykle nevychází z individuální psychologie, ale většinou z okolních (sociálních demografických, kulturních) podmínek, proto se ve svém článku chce věnovat právě problematice

psychologie jedince - teroristy. Autor uvádí tři způsoby, kterými si terorista rozumově zdůvodňuje zabíjení nevinných. Prvním důvodem je, že nikdo není zcela bez viny (vlastní jednání lidí může také cílit na nevinné, nebo jedinci nebo skupina mohou být napojeni na nějakou nepřátelskou skupinu, mohou ji podporovat), druhý důvod připouští, že případné oběti jsou možná nevinné, ale v každém boji vznikají vedlejší škody, třetí důvod pak uvádí, že čím větší počet mrtvých tím lépe, neboť se dosáhne kýženého výsledku. Pro teroristu mrtví nevinní, z pohledu bouřlivé reakce veřejnosti na daný teroristický čin, jsou strategickým cílem. Autor uvádí dva reprezentativní profily typologií teroristů pro porozumění jejich motivaci. Vychází z toho, že každá teroristická skupina má svoji hierarchii a cíle, které mají být splněny.

První profil - dělí teroristy na křižáky, kriminálníky a blázny. Křižáci jsou ideologicky motivovaní, tvoří tvrdé jádro, plánují strategické operace. Kriminálníci jsou vlastně násilníci s nejnižší ideologickou motivací pro členství ve skupině. Provádějí špinavou práci pro skupinu, taková práce je těší. Blázni pak pracují ve skupině pod vlivem nějakého duševního narušení.

Druhý profil – byl vytvořen v 60. - 70. letech 20. století odborníkem na terorismus Thomase Strentzem. Strentz uvádí, že v teroristické skupině se nacházejí vůdci, aktivní vykonavatelé a idealisté. Vůdci vidí sebestředně zkreslenou realitu, svět je pro ně místem konspirací, spiknutí, bezvěrců, kteří znečišťují a otravují čistotu skupiny. Aktivní vykonavatel je definován jako antisociální nebo psychopatická osobnost. Často byli vybráni vůdcem skupiny z vězeňské populace. Vůdce zůstává jako mozek operací v skrytu a na aktivní vykonavatele je upřena pozornost, obvykle nejsou ideologicky motivováni. Idealista je pak ten, který se pro ideu lepšího světa je schopen obětovat. Jsou spolehliví a loajální. Často se jedná o mladé zoufalé osoby, kteří potřebují vedení, často se stávají obětí vůdce skupiny. (Moulisová, 2018)

Dále autor uvádí typologii osobnosti teroristy. Pokud se jedná o teroristické vůdce jedná se o narcistické (velikášství, potřeba obdivu, nedostatek empatie pro

druhé) a paranoidní (podezíravost, nedůvěra) osobnosti nebo jejich kombinace. Dalšími členy skupiny jsou podle autora přesvědčení jedinci a nestabilní podvodníci, pro které jsou typické hraniční (sklony k sebevražednosti, narušená sebeidentita, sebepoškozování) a antisociální (nedostatek empatie, svědomí, impulsivita) osobnostní typy. Třetí skupinu členů teroristické skupiny klasifikoval autor jako dobré vojáky a pracující včely, kteří jsou typičtí vyhýbavou (přecitlivělost vůči kritice, zábrany v sociálním styku) nebo závislou (submisivní a oddané chování) osobnostmi. Poslední čtvrtá kategorie osobností je tvořena hledači pozornosti (vyžadování obdivu, pozornosti, opečovávání) a nevypočitatelnými (vzdalování se od sociálních kontaktů, omezené vyjadřování emocí) osobami. Výše uvedený přehled ukazuje jak je problematika složitá a vyžaduje spolupráci v oborech psychologie, sociologie, kriminalistiky. (Moulisová, 2018)

7 ZÁVĚR

V práci jsme se věnovali fanatismu v náboženství jako potenciálnímu riziku terorismu. V teoretické části diplomové práce jsme přinesli ucelený pohled na složitou problematiku náboženství, fundamentu, radikalizace, fanatismu a terorismu. Zhodnotili jsme motivaci závažných teroristických činů v kontextu náboženství. Ve výzkumné části jsme se zabývali rizikovými faktory vzniku náboženského fundamentalismu jako motivace teroristických aktivit, zhodnotili jsme závažnost náboženského radikalismu a jím inspirovaných útoků a posoudili trendy vývoje těchto ukazatelů do budoucnosti.

Z výstupů analýz a komparací jsme vyhodnotili možnost vzniku nových radikálních skupin na základě rizikových prvků v početně nejsilnějších náboženských vyznáních. Pro stabilizaci a eliminaci rizik, které nám vyplynuly z výsledků, jsme navrhli opatření na úrovni státu.

Cíle práce, které jsme si stanovili, považujeme za splněné.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EU – Evropská unie

ETA – Separatistická organizace Baskicko a jeho svoboda

GTD – globální databáze terorismu

GTI - Global terrorism index

INSS - Institut pro studium národní bezpečnosti (Izrael)

IRA – Irská republikánská armáda

ISIL – Islámský stát v Iráku a Levantě

ISIS - Islámský stát v Iráku a Sýrii

MENA – Middle East and North Africa

OECD – organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – organizace spojených národů

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ALCANTARA, Chris. 46 years of terrorist attacks in Europe, visualized. *The Washington Post* [online]. Washington, c1996-2018, July 17, 2017 [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/graphics/world/a-history-of-terrorism-in-europe/>
2. ANDERSON, Shauna. Nanny beheaded 4-year-old Russian girl in revenge for Syrian airstrikes. *Mamamia* [online]. Surry Hills, 2016, March 4, 2016 [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <https://www.mamamia.com.au/nanny-beheaded-4-year-old-russian-girl-in-revenge-for-syrian-airstrikes/>
3. ASLAN, Emil. Jak vzniká seberadikalizace. Vrazi původně nebývají věřící, ale vykořenění, vyšinutí, nešťastní. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2016, 25.7.2016 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/jak-vznika-seberadikalizace-vrazi-puvodne-nebyvaji-verici/r~5ba97630527411e682380025900fea04/>
4. BACKGROUND REPORT: Overview: Terrorism in 2016. *START: national consortium for the Study of Terrorism and Responses to terrorism* [online]. Sydney, 2017, August 2017 [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: https://www.start.umd.edu/pubs/START_GTD_OverviewTerrorism2016_August2017.pdf
5. BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. *Hoover Institution: PolicyReview* [online]. Stanford, 2004, June 1, 2004 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: <https://www.hoover.org/research/religious-sources-islamic-terrorism>
6. BBC News. Manchester attack: Who was Salman Abedi?. *BBC: News* [online]. Manchester, 2017, 12 June 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-40019135>
7. BBC News. Ahmad Khan Rahimi sentenced to life in prison for NY bombing. *BBC: News* [online]. Manchester, 2018, 13 February 2018 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-43052876>

8. BOTELHO, Greg, Ian LEE a Michael SCHWARTZ. Israeli forces kill man accused in fatal shooting outside Tel Aviv pub. In: *CNN* [online]. Jerusalem, 2016, January 8 2016 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/01/08/middleeast/tel-aviv-pub-shooting/index.html>
9. BÖTTICHER, Astrid a Miroslav MAREŠ. *Extremismus*. München: Oldenbourg, R, 2012. ISBN 9783486597936.
10. BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-378-9.
11. BROMWICH, Jonah Engel a Alan BLINDER. What We Know About James Alex Fields, Driver Charged in Charlottesville Killing. *The New York Times* [online]. New York, 2017, Aug. 13, 2017 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/08/13/us/james-alex-fields-charlottesville-driver-.html>
12. BUCHTELE, Tomáš. Politická situace v Baskicku a její kořeny. *Mezinárodní politika*. 2001, č. 8, s. 16-19. ISSN 0543-7962.
13. BURKE, Jason. Mogadishu atrocity may provoke deeper US involvement in Somalia. *The Guardian* [online]. London, 2017, 15 oct 2017 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/15/mogadishu-atrocity-may-provoke-deeper-us-involvement-in-somalia>
15. BURMAN, Jake. Muslim convert claims Allah made him stab Jewish leader to death. *Express: Home of the Daily a Sunday Express* [online]. 2016, Mar 11, 2016 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.express.co.uk/news/world/651673/Muslim-Convert-Allah-Jewish-Businessman-Uruguay-Paysandu-Carlos-Peralta-David-Fremd>
16. CARUSO, J. T. AL-QAEDA INTERNATIONAL. *The FBI Federal Bureau Of Investigation* [online]. Washington, D.C., 2001, December 08 2001 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/al-qaeda-international>

16. Committee: 587 dead in Oct 14 terror attack. *Hiiraan Online: News and information about Somalia* [online]. Mogadishu, 2018, March 5 2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://hiiraan.com/news4/2018/Mar/157047/committee_587_dead_in_oct_14_terror_attack.aspx
17. CONNOLLY, William E., David MILLER, Alan RYAN a Janet COLEMAN, ed. *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Vyd. 2. Brno: Barrister & Principal, 2000. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-56-0.
18. CORDESMAN, Anthony. Islam and the Patterns in Terrorism and Violent Extremism. *CSIS: Centre for Strategic & International Studies* [online]. Washington, 2017, October 17, 2017 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/islam-and-patterns-terrorism-and-violent-extremism>
19. ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.
20. ČESKÁ TELEVIZE, 2012. *Sport: Příběhy OH: Černé září v Mnichově* [online]. Praha: Česká televize, 2012 [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/loh-2012/186841-pribehy-oh-cerne-zari-v-mnichove/>
21. ČTK. Lockerbie - nejhorší teroristický útok v Evropě. *Týden.cz* [online]. London: EMPRESA MEDIA, 2008, 22.12.2018 [cit. 2018-07-04]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/den-d/lockerbie-nejhors-teroristicky-utok-v-evrope_97242.html
22. DANDA, Oldřich. Šebek: Katastrofou bude, když Islámský stát zradikalizuje umírněné muslimy. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2017, 30. září 2017 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/450532-sebek-katastrofou-bude-kdyz-islamsky-stat-zradikalizuje-umirnene-muslimy.html>
23. DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

24. DEJMEK, Luboš. EXTREMNĚ ÚČINNÁ NARKOTICKÁ ANALGETIKA – NOVÝ TYP „IMOBILIZAČNÍCH“ BCHL? Část 1. In: *Vojenské zdravotnické listy* [online]. Hradec Králové: Vojenská lékařská akademie J.E. Purkyně, 2004, s. 27-36 [cit. 2018-08-14]. ISSN 0372-7025.
25. *Demografická příručka - 2016: 1. Území a obyvatelstvo* [online]. Praha: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2017 [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2016>
26. Der Amokkiller von München war Rechtsextremist!. *Blick* [online]. München, 2016, 27.7.2016 [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <https://www.blick.ch/news/ausland/stolzer-arier-ali-sonboly-der-amokkiller-von-muenchen-war-rechtsextremist-id5313731.html>
27. DUCHOSLAV, Petr. Smrt přišla z lesa. Krvavý masakr ve škole v Beslanu nepřežilo 186 dětí. *Security magazin* [online]. Praha: Security Media, 2017, 4.9.2017 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.securitymagazin.cz/historie/smrt-prisla-z-lesa-krvavy-masakr-ve-skole-v-beslanu-neprezilo-186-deti-1404057260.html>
28. DUDLEY, Dominic. The Ten Countries Most Affected By Terrorism. *Forbes* [online]. Jersey City, 2016, Nov 18, 2016 [cit. 2018-07-13]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/dominicdudley/2016/11/18/countries-most-affected-by-terrorism/#5b161f5630d9>
29. EICHLER, Jan. Hrozba globálního terorismu a její vyhodnocování. *Mezinárodní vztahy*. 2006, vol. 41, no. 3, s. 19-45. ISSN 0323-1844.
30. Esri Terrorist Attacks. *Esri* [online]. Redland, 2016-2018 [cit. 2018-07-04]. Dostupné z: https://storymaps.esri.com/stories/terrorist-attacks/?year=2016//cs.wikipedia.org/wiki/islamsky_stat
31. *Gaddafi website publishes 'last will' of Libyan ex-leader*. *BBC News* [online]. London, 2011, 23 october 2011 [cit. 2018-07-04]. Dostupné z:
32. GLOBE24.CZ. Terorista, který vraždil ve Stockholmu, dostal doživotí. *Globe24.cz* [online]. Stockholm, 2018, 7. června 2018 [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <https://pravednes.sk/AkilovRakhmat.profil>

33. *Global Terrorism Index 2017: Measuring and understanding the impact of terrorism*. Fifth edition. Sydney: INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE, 2017. ISBN 978-0-6480644-6-6.
34. Groups responsible for the most coordinated terrorist attacks between 2000 and 2014: Terrorist groups responsible for the most attacks, 2000-2014. *Statista: The Statistics Portal* [online]. New York, 2018 [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/592630/terror-groups-most-attacks-2000-to-2014/>
35. HAVELKA, Miloš. *Lidé města Urban People: On Two Tendencies of the Process of Secularisation in the 19th and 20th Centuries* [online]. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2009, 11(3) [cit. 2018-07-28]. ISSN 1212-8112. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=551>
36. HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-86861-71-6.
37. HOLE, Günter. *Fanatismus: sklon k extrému a jeho psychologické kořeny*. Praha: Portál, 1998. Spektrum (Portál). ISBN 80-7178-183-5.
38. CHOUDHURY, Tufyal. The Role of Muslim Identity Politics in Radicalisation (a study in progress). *Department for Communities and Local Government* [online]. London, 2007, April 2007 [cit. 2018-07-22]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265484900_The_Role_of_Muslim_Identity_Politics_in_Radicalisation
39. Jaká je duše teroristy? Psychologové to zjišťovali v kolumbijském vězení. *ČT 24* [online]. Praha, 2017, 29. 5. 2017 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2135040-jaka-je-duse-teroristy-psychologove-zjistovali-v-kolumbijskem-vezeni>
40. JEMELKA, Petr. Nigerijci našli po masakru v Kanu 300 dalších bomb. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2012, 24.1.2012 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nigerijci-nasli-po-masakru-v-kanu-300-dalsich-bomb/r~i:article:730234/>

41. JEMELKA, Petr. Strůjci atentátů na vlaky v Bombaji jsou vinni, některým hrozí trest smrti. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2015, 11.9.2015 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/strujci-atentatu-na-vlak-y-v-bombaji-jsou-vinni-nekterym-hroz/r~d4c0feec585d11e5b440002590604f2e/>
42. KINDLOVÁ, Pavlína. Před 10 lety udeřili v Londýně teroristé. Nyní se městem volně procházel muž s vlajkou IS. *Lidovky.cz* [online]. Praha: Mafra, 2015, 7. července 2015 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/prochazel-se-s-vlajkou-is-londynem-policie-celi-kritice-10-let-po-utocich-v-metru-gcu-/zpravy-svet.aspx?c=A150706_130747_ln_zahranici_ele
43. KLEIN, Aaron J. *Striking back: the 1972 Munich Olympics Massacre and Israel's deadly response*. New York: Random House, c2005. ISBN 1400064279.
44. KLVÁŇA, Tomáš. Politici, komentátoři a teroristé. *Respekt*. Praha: R-PRESSE, spol. s r.o., 1995, 1995(18). ISSN 0862-6545.
45. KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7.
46. LABANCA, Nicola. *Válečné konflikty dneška od roku 1945 do současnosti*. Praha: Fortuna Libri, c2009. ISBN 978-80-7321-465-4.
47. LANG, Józef. Exporting Jihad – Islamic terrorism from Central Asia. *OSW: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia* [online]. Warszawa, 2017, 2017-04-12 [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2017-04-12/exporting-jihad-islamic-terrorism-central-asia>
48. MA, Alexandra. The man who stabbed 2 cousins to death in Marseille was a Tunisian illegal immigrant. *Business Insider: UK* [online]. New York, 2017, Oct. 3, 2017 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://uk.businessinsider.com/marseille-attack-tunisian-immigrant-ahmed-hanachi-named-as-suspect-2017-10>
49. MA'AYEH, Suha. Jordan executes 15 in crackdown on terrorism. *The National: World* [online]. Amman, 2017, March 4 2017 [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://www.thenational.ae/world/jordan-executes-15-in-crackdown-on-terrorism-1.31441>

50. Madrid hojí rány i deset let po krvavých útocích. *Česká televize: ČT 24* [online]. Praha, 2014, 11.3.2014 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1044297-madrid-hoji-rany-i-deset-let-po-krvavych-utocich>
51. MICKOLUS, Edward F. *Terrorism World Wide: 2017*. Jefferson: McFarland a Company, c2018. ISBN 978-1-4766-7562-6.
52. MIKŠÍK, Oldřich. *Hromadné psychické jevy: (psychologie hromadného chování)*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0930-4. *Demografická příručka - 2016: 1. Území a obyvatelstvo* [online]. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0930-4.
53. MOULISOVÁ, Marcela. Mysl teroristy: O psychice teroristy. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, c2018 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKEwjQtv74g93cAhVB2qQKHUluAQQQFjACegQICBAC&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fmysl-teroristy-pdf.aspx&usg=AOvVaw0oDfOfLBHOscgsEH8Ryr7n>
54. MÜLLER, Zdeněk. *Svaté války a civilizační tolerance*. Praha: Academia, 2005. Průhledy (Academia). ISBN 80-200-1355-5.
55. Na severu Iráku je po atentátech zákaz vycházení. *Novinky.cz* [online]. Praha, 2007, 15. srpna 2007 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/120798-na-severu-iraku-je-po-atentatech-zakaz-vychazeni.html>
56. Oklahoma City Bombing Fast Facts. *CNN* [online]. Atlanta, c2018, March 25 2018 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/09/18/us/oklahoma-city-bombing-fast-facts/index.html>
57. OMELICHEVA, Maryia. Terrorism in Central Asia: Dynamics, Dimensions, and Sources. *Maryia Omelicheva* [online]. Lawrence (Kansas), 2015, 30 January 2015 [cit. 2018-07-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/271530432_Terrorism_in_Central_Asia_Dynamics_Dimensions_and_Sources

59. PLEŠNÍKOVÁ, Lucie. Khalid Masood. *Novinky.cz* [online]. Borgis, c2003-2018 [cit. 2018-08-09]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/khalid-masood>
59. Počet obětí po útoku LRA na tábor v Ugandě se zvýšil na více 200. *SME Svět* [online]. Bratislava, 2004, 23. feb 2004 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://svet.sme.sk/c/1275618/pocet-obeti-po-utoku-lra-na-tabor-v-ugande-sa-zvysil-na-vyse-200.html>
60. Profil teroristy? Mýtus, nic takového neexistuje, přiznávají experti. *EuroZprávy.cz* [online]. Praha: Incorp, 2017, 6. 9. 2017 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/200484-profil-teroristy-mytus-nic-takoveho-neexistuje-priznavaji-experti/>
61. Při atentátu na severu Iráku zahynulo 175 lidí. *Novinky.cz* [online]. Praha, 2007, 14. srpna 2007 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/120775-pri-atentatu-na-severu-iraku-zahynulo-175-lidi.html>
62. Pumové útoky na Bali si vyžádaly 202 mrtvých. *Česká televize: ČT 24* [online]. Praha, 2008, 12.10.2008 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1438369-pumove-utoky-na-bali-si-vyzadaly-202-mrtvych>
63. REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník. 2., nezměn. vyd.* Voznice: Leda, 2012. ISBN 978-80-7335-296-7.
64. RIGA, Andy. Inside the life of Quebec mosque killer Alexandre Bissonnette. *Montreal Gazette* [online]. Toronto: Postmedia Network, 2018, April 23 2018 [cit. 2018-08-09]. Dostupné z: <https://montrealgazette.com/news/local-news/alexandre-bissonnette-inside-the-life-of-a-mass-murderer>
65. RORTY, Richard a Gianni VATTIMO, ZABALA, Santiago, ed. *Budoucnost náboženství*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1310-9.
66. ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-312-3.

67. SANCHEZ, Ray a Joe STERLING. Akayed Ullah: What we know about the Manhattan explosion suspect. CNN [online]. Atlanta: Cable News Network, 2017, December 12, 2017 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2017/12/11/us/ny-suspect-what-we-know/index.html>
68. SCHMID, Alex Peter. a A. J. JONGMAN. *Political terrorism: a new guide to actors, authors, concepts, data bases, theories, & literature*. Rev., expanded, and updated ed. /. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 2005. ISBN 14-128-0469-8.
69. SCHMID, Alex Peter. Radicalisation, De -Radicalisation, Counter - Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. *ICCT: International Centre for Counter - Terrorism - The Hague* [online]. Hague, 2013, March 2013 [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <https://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013.pdf>
70. SLEZÁK, Milan. V čem se nové teroristické útoky v Bombaji liší od těch předchozích. *Český rozhlas: Český rozhlas 6* [online]. Praha, 2008, 27. listopadu 2008 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/520021
71. Smrt číhala v tokijském metru – tehdy zabíjel sarin. *Česká televize* [online]. Praha, 2010, 20.3.2010 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1348293-smrt-cihala-v-tokijskem-metru-tehdy-zabijel-sarin>
72. SOLOMON, Salem. Terrorism Deaths in Africa Falling After Hitting Record Highs. *VOA* [online]. Washington, 2017, July 09, 2017 [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/africa-terrorism-deaths-falling/3934505.html>
73. STRAŠÍK, Lukáš. Největší teroristický útok v sovětských dějinách, o němž se mlčelo. *Tiscali.cz: zpravy.tiscali.cz* [online]. Praha: Tiscali Media, 2017, 22.5.2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.tiscali.cz/nejvetsi-teroristicky-utok-v-sovetskych-dejinach-o-nemz-se-mlcelo-297764>

74. ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. Vydání 2., ve SLONu 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 215 s. ISBN 978-80-86429-83-0.
75. ŠEDIVÝ, Jiří. Nové paradigma terorismu. *Mezinárodní politika*. 2003, roč. 4, č. 1, s. 4-7. ISSN 0543-7962.
76. ŠUBRT, Jiří. *Soudobá sociologie*. V Praze: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1789-3.
77. ŠVAMBERK, Alex a Lucie PLESNÍKOVÁ. Atentát v Paříži. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, c2003-2018 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/atentat-v-parizi>
78. Typický terorista neexistuje. Zaměřit se jen na muslimy může být riskantní. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2016, 23.7.2016 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/profil-typickeho-teroristy-nefunguje-spise-nez-barvu-pleti-j/r~9bcba5be4f3e11e69966002590604f2e/?redirected=1533714998>
79. *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: osmé. Praha: Armex Publishing, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-47-2.
80. USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 18. ledna 2016 č. 26 o aktualizované Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016. In: *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2016, ročník 14, částka 1, číslo 26.
81. Útok v moskevském divadle na Dubrovce. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2018 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Atok_v_moskevsk%C3%A9m_divadle_na_Dubrovce
82. VALVERDE, Miriam. A look at the data on domestic terrorism and who's behind it. *POLITIFACT: WINNER OF THE PULITZER PRIZE* [online]. Washington: Poynter Institute, 2018, August 16th, 2017 [cit. 2018-07-18]. Dostupné z:

<http://www.politifact.com/truth-o-meter/article/2017/aug/16/look-data-domestic-terrorism-and-whos-behind-it/>

83. VÁVRA, Filip. Před dvěma lety zaútočil v Torontu na vojáky. Soud ho shledal nevinným. *Středoevropan* [online]. Praha, 2018, 16.5.2018 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://stredoevropan.cz/2018/05/16/pred-dvema-lety-zautocil-v-torontu-na-vojaky-soud-ho-shledal-nevinnym/>

84. VELDHUIS, Tinka. a Jørgen STAUN. *Islamist radicalisation: a root cause model*. The Hague: Netherlands Institute of International Relations Clingendael, [2009]. ISBN 978-90-5031-146-5.

85. WALLIS, Rodney. *Lockerbie: the story and the lessons*. Westport, Conn.: Praeger, 2001. ISBN 978-0275964931.

86. WEINBERG, Leonard a Ami. PEDAHZUR. *Religious fundamentalism and political extremism*. Portland, OR: Frank Cass, c2004. ISBN 0714683949. WRIGHT, Lawrence. *The looming tower: Al-Qaeda and the road to 9/11*. New York: Knopf, 2006. ISBN 9780375414862.

87. 5 killed, 9 injured in Almaty terrorist attack on police station (GRAPHIC). *RT: Question more* [online]. Moscow: Autonomous Nonprofit Organization "TV-Novosti", 2016, 18 Jul, 2016 [cit. 2018-08-16]. Dostupné z: <https://www.rt.com/news/351790-shooting-almaty-police-kazakhstan/>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Úmrtí způsobená válkami a úmrtí způsobená terorismem.....	30
Obrázek 2 Počet úmrtí z důvodu konfliktu a zemřelí v důsledku terorismu v Afgánistánu v letech 2000-2016	31
Obrázek 3 Úmrtí z důvodu terorismu v konfliktních a nekonfliktních zemích.	32
Obrázek 4 Teroristické útoky podle druhu cíle, země v konfliktu 1985-2016.....	33
Obrázek 5 Teroristé cílící na nekonfliktní země 1985-2016.....	34
Obrázek 6 Průměrná úmrtí na teroristický útok, konfliktní a nekonfliktní země 1985- 2016.	34
Obrázek 7 Rozdělení úmrtí na teroristický útok, konfliktní a nekonfliktní země 2012- 2016	35
Obrázek 8 Teroristické útoky v USA od 12. září 2001 do 31. prosince 2016.....	38
Obrázek 9 Počet obětí při útocích v USA od 12. září 2001 do 31. prosince 2016.....	39
Obrázek 10 Teroristické skupiny zodpovědné za většinu závažných teroristických útoků světa v letech 2000-2014.....	43
Obrázek 11 Teroristické organizace dle zaměření.....	55
Obrázek 12 Útoky provedené teroristickými organizacemi dle zaměření.....	56
Obrázek 13 Počet obětí podle uskupení, které provedly útoky	57
Obrázek 14 Kategorizace příčinných faktorů radikalizace.....	78
Obrázek 15 Příčinné faktory radikalizace.	78

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Přehled světových teroristických útoků od 1.1. 2016 do 31.7. 2018.....	43
Tabulka 2 Ideologie útoků, počet útoků, obětí za roky 2016-2018.....	54
Tabulka 3 Ideologie, motivy a způsoby provedení závažných teroristických útoků (1972-2017)	58